

Załącznik do Uchwały

Nr III/63/15

Rady Miejskiej w Polanów

z dnia 26 października 2015r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY
OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE
POLANÓW**

NA LATA 2015 - 2020

„(...) przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności (...)”¹

SPIS TREŚCI:

I.	Wstęp.....	3
II.	Metodologia prowadzenia badań.....	6
1.	Podstawowe definicje.....	6
2.	Cel badania.....	10
3.	Przedmiot i zakres badania.....	10
4.	Podmioty badania.....	10
III.	Prowadzenie badań.....	11
1.	Obszar terytorialny badania.....	11
2.	Metody, narzędzia i techniki badawcze oraz sposób prowadzenia badań.....	11
IV.	Wyniki badań.....	12
1.	Badanie uczniów szkół z terenu gminy Polanów.....	12
2.	Badanie mieszkańców gminy Polanów w kontekście zjawiska przemocy domowej.....	23
3.	Badanie instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie zjawiska przemocy...	29
V.	Wnioski i rekomendacje.....	36
VI.	Podstawy prawne dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	42
VII.	Cele, obszary, działania, wskaźniki, instytucje i podmioty realizujące Program.....	45
VIII.	Obszar: Profilaktyka i edukacja społeczna	45
1.	Realizatorzy	52
2.	Monitoring	54
3.	Ewaluacja Programu	54
4.	Finansowanie	54
IX.	Załączniki	55

¹ Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U, Nr 180, poz. 1493 z póź. zm.)

I. Wstęp

Gmina Polanów położona jest na Pomorzu Środkowym, w północno-wschodniej części województwa zachodniopomorskiego, na terenach o dużym potencjale turystycznym i gospodarczym. Od wschodu graniczy z województwem pomorskim, od północy, zachodu i południa zaś z gminami: Malechowo, Sianów, Manowo, Bobolice i Biały Bór. Jest jedną z najatrakcyjniejszych krajobrazowo gmin w województwie. Siedzibą gminy jest miasto Polanów. Według danych z 30 czerwca 2014 r. gmina miała 9065 mieszkańców.

Przez gminę Polanów prowadzą drogi wojewódzkie: nr 206 łącząca Polanów z Koszalinem (38 km) i Miastkiem (26 km), nr 207 do Bobolic (26 km) i Sławna (30 km) oraz nr 208 od skrzyżowania z drogą nr 207, 4 km od Polanowa do Kępice (19 km).

Gmina Polanów znajduje się we wschodniej części powiatu koszalińskiego. Według danych z 1 stycznia 2014 r. powierzchnia gminy wynosiła 393,35 km². Gmina stanowi 23,6% powierzchni powiatu.

W skład gminy wchodzi 28 jednostek pomocniczych gminy, będących sołectwami.

Sąsiednie gminy:

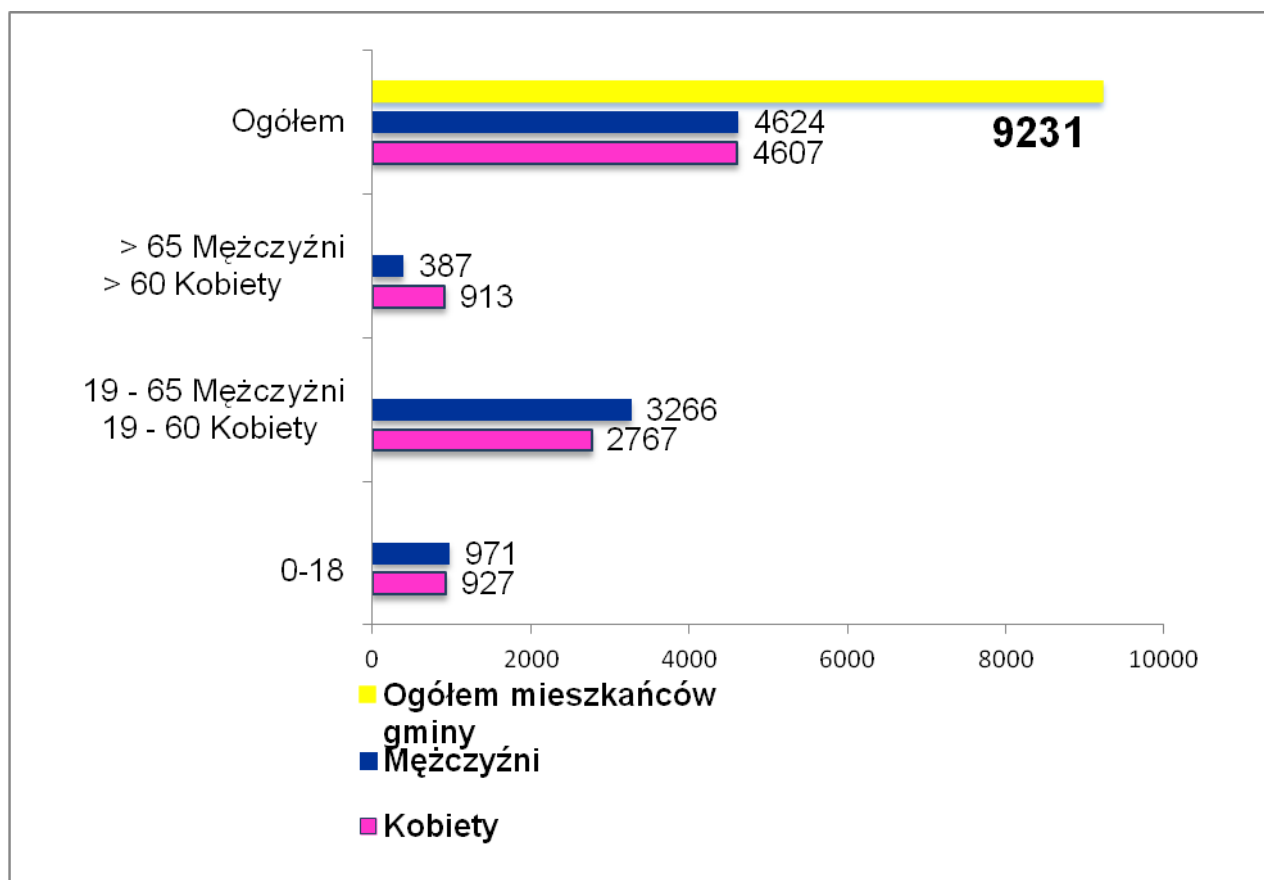
- Bobolice, Manowo i Sianów (powiat koszaliński)
- Malechowo i Sławno (powiat sławieński)
- Biały Bór (powiat szczecinecki) w województwie pomorskim:
- Miastko (powiat bytowski), Kępice (powiat słupski).

Gmina jest położona na Wysoczyźnie Polanowskiej i Pojezierzu Bytowskim. We wschodniej części znajdują się 2 rezerваты przyrody Na rzece Grabowej i Wieleń. Przez położone na południu gminy jezioro Kwiecko prowadzi rzeka Radew dostępna od tej części dla kajaków. Przez gminę prowadzą szlaki turystyczne do Polanowa: zielony z Mostowa (w gminie Manowo) wzdłuż Radwi, niebieski ze Sławna i drugi zielony z Białego Boru. Tereny leśne zajmują 55% powierzchni gminy, a użytki rolne 37%.

Sytuacja demograficzna

W skład gminy wchodzi 28 sołectw, w których zamieszkuje **9234** mieszkańców w tym **4607** kobiet. Na podstawie danych z ostatnich lat obserwuje się przyrost liczby mieszkańców gminy.

Tabela 1.

Grupy społeczne wymagające wsparcia

Wsparcia finansowego o charakterze socjalnym wymagają:

- osoby nieporadne życiowo,
- rodziny wielodzietne.

Pomoc ta przybiera najczęściej formę zasiłków celowych.

Poziom bezrobocie

Znaczna część problemów natury społecznej występujących na terenie gminy ma swoje odzwierciedlenie w statystykach dotyczących działalności MGOPS w Polanowie.

Z informacji uzyskanych z MGOPS w Polanowie wynika, że największe bezrobocie występuje w przedziale wiekowym **25 - 34 lata** i dotyczy osób bez kwalifikacji zawodowych i ludzi młodych, którzy nie podjęli jeszcze żadnej pracy lub przepracowali od 1 – 3 lat. Zjawisko bezrobocia dotyczy wszystkie grupy wiekowe i zawodowe, niezależnie od wykształcenia i płci. Ponadto, należy zaznaczyć, że bezrobocie ma w gminie tendencję rosnącą. Z perspektywy pozycji na rynku pracy w nieco trudniejszej sytuacji od mężczyzn znajdują się kobiety, które przeciętnie stanowią **53%** osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP. Ponadto, występuje następująca prawidłowość: im niższe wykształcenie – tym większy odsetek osób bezrobotnych. Ponadto warto pamiętać, że podana w tabeli ilość rodzin z problemem alkoholowym jest dużo większa. Podane liczby dotyczą tylko osób zdiagnozowanych przez instytucje.

Liczba rodzin oraz osób pozostających pod opieką MGOPS w Polanowie.

Tabela 2

	2012		2013		2014	
	Liczba rodzin	Liczba osób w tych rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w tych rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w tych rodzinach
Ogółem, w tym z:	638	1604	653	1650	590	1448
z problemami alkoholowymi	60 / 9,4%	111 / 6,9%	60 / 9,18%	110 / 6,6%	51 / 8,64%	88 / 6,07%
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	170 / 26,6%	698 / 43,5%	191 / 29,2%	780 / 47,2%	180 / 30,5%	719 / 49,6%
przemoc w rodzinie	9 / 0,4%	23 / 1,43%	12 / 1,83%	43 / 2,6%	12 / 2,03%	42 / 2,9%
z problemem bezrobocia	458 / 71,78 %	1301 / 81,1%	463 / 70,9%	1332 / 80,7%	410 / 69,4%	1159 / 80%

II. Metodologia prowadzenia badań

1. Podstawowe definicje

• **Grupy ryzyka** – zwiększone w porównaniu z całą populacją prawdopodobieństwo występowania zjawiska przemocy domowej wśród określonych grup społecznych, środowiskowych; grupy wskazane przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Polanowie, podlegające badaniu w zakresie diagnozy rodzin zagrożonych przemocą. Są to m.in.:

- 1) dzieci i młodzież
- 2) kobiety
- 3) mężczyźni
- 4) osoby starsze i niepełnosprawne
- 5) oraz inne, zidentyfikowane w trakcie prowadzenia badania.

• **Przemoc domowa**

1) Przemoc w rodzinie - należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.¹

2) Przemoc domowa zwana też przemocą w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie skierowane przeciwko członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste powodując cierpienie i szkody (def. wg H. Sasal „Niebieskie karty. Przewodnik do procedury interwencji policji wobec przemocy w rodzinie”).

3) Przemoc domowa - używa się różnych terminów i określa: „awantury domowe”, „kłótnie rodzinne”, „nieporozumienia małżeńskie” itd.

• **Formy przemocy**

1) Przemoc fizyczna: cechuje bezpośrednie działanie z użyciem siły, a rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie, czy inne obrażenia ciała, czasem przytrzymywanie, duszenie, szczypanie, policzkowanie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.

2) Przemoc psychiczna: prowadzi do zniszczenia pozytywnego obrazu drugiej osoby - sprawca wykorzystuje tu znane mechanizmy psychologiczne, np. wyśmiewanie, poniżanie upokarzanie, zawstydzenie, narzucenie własnych poglądów, ciągłe krytykowanie, kontrolowanie, ograniczenie kontaktów z innymi ludźmi, stosowanie groźb, szantażowanie itp. W efekcie u ofiar może wystąpić nerwowość, zaburzenia

¹ Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180, poz. 1493 z póź. zm.)

snu, bóle głowy stałe poczucie winy, strach a nawet depresja, która w rezultacie może doprowadzić do samobójstwa.

3) Przemoc seksualna: wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, ośmieszanie zachowań seksualnych itp.

4) Przemoc ekonomiczna: jest pewną formą, która prowadzi do całkowitego uzależnienia finansowego od sprawcy. Wyraża się np. w odbieraniu członkom rodziny zarobionych pieniędzy renty czy emerytur lub też w uniemożliwianiu im podjęcia pracy, aby uzależnić ich od siebie (jeżeli np. sprawca dysponuje pieniędzmi), bądź nie dopuścić by się usamodzielnili (wtedy ofiary mogą się uwolnić, uciec np. żona od męża alkoholika).

5) Zanedbywanie nie jest zaliczane do przemocy to jednak ma znaczny wpływ na funkcjonowanie rodziny. Dotyka bowiem przede wszystkim dzieci jak i osób starszych i prowadzi do dysfunkcyjności rodziny. Ciągłe niezaspokajanie podstawowych potrzeb dziecka zarówno fizycznych jak i emocjonalnych niszczy jego. Objawami tego zaniedbania jest głód, niedożywienie, które w rezultacie mogą doprowadzić do licznych chorób m.in., anemii. Taki brak zainteresowania nie może pozostać bez negatywnego wpływu na rozwój emocjonalny dziecka.

- **Cechy przemocy domowej to:**

1) intencjonalność, co oznacza celowe, zamierzone działanie człowieka lub zaniechanie działania i ma na celu kontrolę nad ofiarą i jej całkowite podporządkowanie;

2) naruszanie praw i dobra osobistego członka rodziny,

3) wykorzystywanie przewagi, siły, naruszanie podstawowych praw człowieka: prawa do nietykalności fizycznej, godności, szacunku. Przewaga ta może odnosić się do dominacji fizycznej lub wszelkiej innej np. psychologicznej, ekonomicznej,

4) powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na szkody osłabiając jej zdolność do samoobrony, naraża na nieustanne zagrożenie zdrowia i bezpieczeństwa, a tym samym na życie w ciągłym lęku i destabilizacji. To z kolei jest przyczyną osłabienia mechanizmów obronnych, co w znacznym stopniu utrudnia wyjście z niszczącej sytuacji.

- **Źródła przemocy - cztery czynniki wyzwalające przemoc wobec dziecka:**

1) czynniki tkwiące w osobie dopuszczającej się przemocy

2) czynniki tkwiące w mikrosystemie (rodzinie)

3) czynniki tkwiące w egzosystemie (sąsiedztwie, lokalnej społeczności)

4) czynniki tkwiące w makrosystemie (społeczeństwie)

- **Sprawca** - osoba stosująca przemoc wobec innych. Nie ma jednolitego portretu (typu) sprawcy przemocy w rodzinie. Wyodrębniono u sprawców przemocy pewne cechy wspólne, które posiadają oni w stopniu większym niż osoby, które nie krzywdzą członków swojej rodziny: doznawanie przemocy w dzieciństwie, przekonania, przemoc jako forma wpływu, trudności w radzeniu sobie z emocjami.
- **Czynniki ryzyka zachowań przemocowych** - zwiększają prawdopodobieństwo wystąpienia przemocy, ale nie stwierdzono między nimi a przemocą w rodzinie zależności przyczynowo-skutkowej: nadużywanie alkoholu, trudna sytuacja finansowa, kłopoty w pracy, bezrobocie, pogorszenie się relacji pomiędzy partnerami, używanie innych niż alkohol środków psychoaktywnych (np. narkotyki, leki).
- **Ofiara** - osoba doznająca przemocy bez względu na jej formę. Ofiara przemocy w rodzinie to osoba/osoby dotknięta/dotknięte przemocą domową, niezależnie od płci, wieku, stanu zdrowia (w tym psychicznego) oraz sprawności intelektualnej. Należy podkreślić iż z psychologicznego punktu widzenia świadkowie związani z rodziną- zwłaszcza dzieci, mimo iż nie pozostają bezpośrednimi ofiarami zachowań agresywnych ponoszą takie same koszty emocjonalne jak same ofiary, doznają głębokich urazów i wymagają również pomocy oraz oddziaływań terapeutycznych.
- **Świadek przemocy** - osoba, która bezpośrednio lub pośrednio uczestniczy w sytuacji przemocy (widzi, słyszy, wie lub podejrzewa, że w rodzinie dochodzi do aktów przemocy). Dzięki swoim działaniom (ujawnienie) może przyczynić się do przerwania przemocy.
- **Diagnoza** – analiza sytuacji obejmująca zebranie informacji dot.:
 - 1) sytuacji osobistej mieszkańców, a szczególności o: rodzaju doznawanej przemocy, stopnia zagrożenia życia oraz zdrowia, stanu zdrowia, źródeł utrzymania, poziomu lęku i niepokojów, stopnia zmotywowania do działań prowadzących do przerwania przemocy, pozycję /rolę w rodzinie – dziecko, osoba dorosła (mąż, żona, partner, osoba starsza, niepełnosprawna – zależna od opiekunów;
 - 2) kontekstu społecznego przez co można rozumieć: potencjał środowiska funkcjonowania osoby, np. posiadanie rodziny pochodzenia, osób zaufanych, osób obdarzonych autorytetem, szanse uzyskania wsparcia ze strony środowiska (rodziny, sąsiadów, przyjaciół), oraz zaangażowania w działanie prowadzące do przerwania przemocy w rodzinie;
 - 3) instytucji zaangażowanych w rozwiązywanie problemu (np. policja, pedagog szkolny, gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych, zespół interdyscyplinarny inne)

- **Stereotypy**, wynikające z powszechnie panujących mitów, stereotypów, przysłów i porzekadeł utrudniających prawidłowe reagowanie na akty brutalności czy okrucieństwa wobec bliskich. Np.:

1) „Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa nikt nie powinien się wtrącać” - przemoc, wykorzystywanie, bicie, krzywdzenie osób bliskich jest przestępstwem, tak samo groźnym i podlegającym karze jak przemoc wobec obcych. Fakt zawarcia małżeństwa czy mieszkanie pod jednym dachem nie stanowi okoliczności zezwalającej na przemoc ani nie znosi odpowiedzialności za popełnianie czynów karnych przez prawo.

2) „Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego” - przemoc w rodzinie występuje we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia czy sytuacji materialnej.

3) „Przemoc jest wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiar” - przemoc to nie tylko działania pozostawiające siniaki, złamania czy oparzenia, to także poniżanie, obelgi, zmuszanie do określonych zachowań, grożenie, zastraszanie.

4) „Jeśli ktoś jest bity to znaczy, że na to zasłużył” - nikt nie zasługuje na bicie, krzywdzenie, maltretowanie bez względu na to co zrobił czy powiedział. Nikt nie ma prawa znęcać się, poniżać, bić innych.

5) „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych” - przemoc domowa nie jest sprawą rodzinną, jest przestępstwem ściganym przez prawo. Policja jest powołana dla ochrony bezpieczeństwa osób, zapobiegania popełnianiu przestępstw i ścigania sprawców przestępstw bez względu na to czy ofiara należy do rodziny sprawcy czy nie. Blisko 90% badanych uważa, że w przypadku przemocy w rodzinie ktoś powinien interweniować, a 80% badanych uważa, że powinna to robić policja. Pozostali wskazują na innych członków rodzin i sąsiadów (OBOP, grudzień 1997).

6) „Ofiary przemocy w rodzinie akceptują przemoc” - ofiary przemocy domowej zawsze próbują się bronić, ich działania są jednak mało skuteczne. Wypróbują różne, często nieracjonalne strategie obronne, które w konsekwencji powodują nasilenie przemocy.

7) „To był jednorazowy incydent, który się nie powtórzy” - przemoc domowa rzadko jest jednorazowym incydentem. Jeżeli nie zostaną podjęte stanowcze działania wobec sprawcy - przemoc się powtórzy. Policja zwykle jest wzywana w ekstremalnych sytuacjach, gdy przemoc ma już długą historię.

8) „Gdyby naprawdę ofiara cierpiała odeszłaby od sprawcy” - ofiary naprawdę cierpią, nikt nie lubi być bitym i poniżanym. To, że ofiary nie odchodzą od sprawcy wynika zwykle z ich zależności od sprawcy, z trudności mieszkaniowych, z przekonań odnośnie małżeństwa, z nacisków jakim są poddawane ofiary ze strony sprawcy, a także rodziny, kolegów, sąsiadów.

9) „Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol” - nawet uzależnienie od alkoholu nie zwalnia od odpowiedzialności za czyny dokonywane pod jego wpływem. Alkohol jedynie ułatwia stosowanie przemocy, sprawcy często piją po to, by znęcać się i bić swoich

bliskich, a stanem nietrzeźwości próbują usprawiedliwiać swoje zachowania, by uniknąć odpowiedzialności.

10) „Gwałt w małżeństwie nie istnieje”- gwałtem jest doprowadzenie innej osoby do poddania się czynowi nierządному lub do wykonania takiego czynu, stosując przemoc, groźbę bezprawną lub podstęp (patrz art. 168 k.k.) i nigdzie nie jest napisane, że nie dotyczy to osób bliskich napastnika. Każdy ma prawo do decydowania o swoim życiu intymnym, akt ślubu nie odbiera tego prawa.

11) „Osoby używające przemocy muszą być chore psychicznie” - nie ma bezpośredniego związku między przemocą a chorobą psychiczną. Przemoc jest demonstracją siły i chęcią przejęcia całkowitej kontroli i władzy nad drugą osobą.

2. Cel badania

Celem prowadzonego badania była maksymalizacja różnorodnych działań ukierunkowana na zdiagnozowanie (ilościowe i jakościowe) zjawiska przemocy występującego na terenie gminy Polanów.

Zebrane dane posłużą do:

- 1) podniesienia efektywności przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy,
- 2) zwiększenia skuteczności pomocy ofiarom tej przemocy oraz
- 3) skorelowania działań wszystkich instytucji i podmiotów z terenu gminy w oparciu o wyniki badania m.in. w zakresie Zespołu Interdyscyplinarnego.

Efektom prowadzonego badania i opracowanej diagnozy będzie między innymi dostarczenie obrazu postaw społecznych wobec problemu przemocy domowej oraz zwiększenie świadomości społecznej i widoczności tego rodzaju przemocy.

3. Przedmiot i zakres badania

Przedmiotem badania było zjawisko przemocy domowej, występujące na terenie gminy Polanów, opisane zgodnie z zestawem definicji w punkcie 1.

W szczególności badanie ukierunkowane zostało na dostarczenie danych ilościowych i jakościowych dotyczących zjawiska przemocy domowej (fizycznej, psychicznej, seksualnej i ekonomicznej) stosowanych wobec: dzieci i młodzieży, kobiet, mężczyzn, osób starszych i niepełnosprawnych z uwzględnieniem wskazań intuicyjnych o podejrzenie występowania przemocy oraz danych takich instytucji jak: policja, szkoła, MGOPS, itp.

4. Podmioty badania

Badaniem objęte zostały rodziny pozostające pod opieką MGOPS, oraz inne wskazane przez środowisko lokalne. Ponadto, w badaniu udział wzięli uczniowie ze szkół w Polanowie (Szkoła Podstawowa - klasa 6, Gimnazjum – klasy 1-3, Liceum), Żydowie (klasa 6), Bukowie (klasa 6) oraz pedagodzy tych szkół. Ponadto przeprowadzono ankietę wśród mieszkańców gminy Polanów. Udział w niej wzięło 268 osób.

Dodatkowo, w celu identyfikacji zjawiska zankietowani zostali: posterunek Policji, MGOPS w Polanowie, czyli podmioty znajdujące się najbliżej środowiska lokalnego oraz cieszące się pewnym zaufaniem.

III. Prowadzenie badań

1. Obszar terytorialny badania

Badanie objęło teren gminy Polanów:

- 1) Uczniów szkół różnych poziomów kształcenia (Szkoła Podstawowa - klasa 6, Gimnazjum – klasy 1-3, Liceum)
- 2) Mieszkańców gminy Polanów
- 3) Podmioty i instytucje funkcjonujące na tym terenie, w tym policja, szkoły, MGOPS.

2. Metody, narzędzia i techniki badawcze oraz sposób prowadzenia badań

Dla uzyskania możliwie pełnego i wielostronnego obrazu zjawiska i związanych z nim problemów, a ponadto otrzymania możliwości sprawdzenia, czy jest on wewnętrznie spójny, zastosowane zostały trzy wzajemnie się uzupełniające metody badawcze:

- 1) Badania terenowe z wykorzystaniem ankiety
 - a) anonimowa ankieta (Załącznik nr 1) skierowana do uczniów szkół (do 20 r. ż), wypełniania w szkole podczas zajęć lekcyjnych, np. godziny z wychowawcą, dystrybuowana przez nauczycieli szkół, do których następował będzie też ich zwrot, ilość: **357** sztuk,
 - b) anonimowa ankieta dla mieszkańców gminy Polanów, ilość: **268** sztuk,
 - c) ankieta dla pedagogów szkół (Załącznik nr 2), łącznie sztuk **5**
- 2) Badanie danych zastanych i oczekiwanych wśród instytucji
 - a) Sposób: zgromadzenie danych ilościowych z następujących instytucji: MGOPS, policja, (Załączniki nr 3-5), łącznie **5** szt.

IV. Wyniki badań

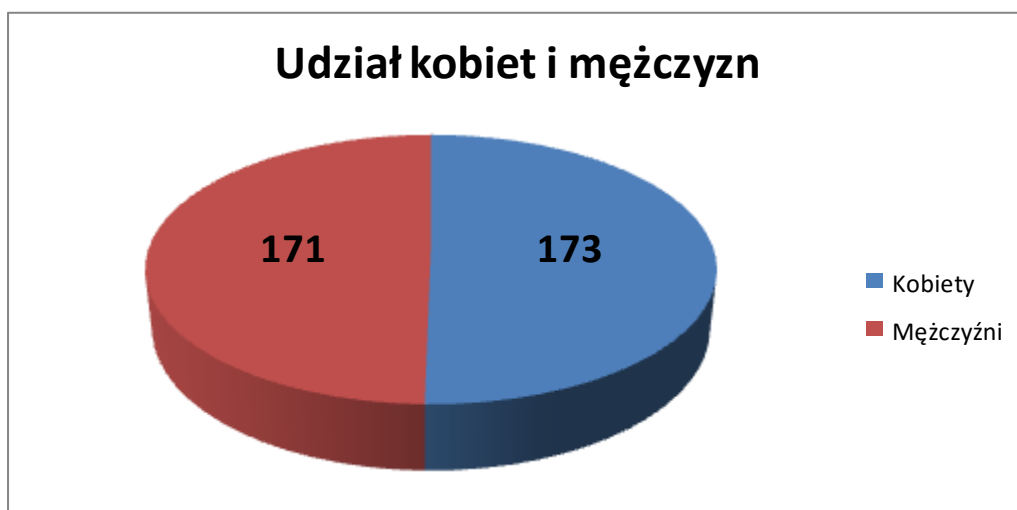
1. Badanie uczniów szkół z terenu gminy

Celem badania dzieci i młodzieży ze szkół z terenu gminy Polanów było zidentyfikowanie zjawiska przemocy, form jej stosowania oraz intensywności występowania. W badaniu udział wzięło **357** osób: uczniów i uczennic Szkoły Podstawowej w Polanowie, Żydowie, Bukowie oraz Zespołu Szkół Publicznych w Polanowie (Gimnazjum i Liceum). Warto zaznaczyć, że ankiety wypełniły nie tylko dzieci, których rodziny są objęte pomocą MGOPS. Wyniki badań uczniów w porównaniu z danymi uzyskanymi od MGOPS Polanów pozwalają na szersze zdiagnozowanie zjawiska występowania przemocy.

Brak odpowiedzi na konkretne pytania nie został uwzględniony na wykresach. Z tej przyczyny ilość procentowa odpowiedzi nie jest równa 100%.

Odpowiedzi na pytanie o płeć udzieliło 344 osób. Podział na płeć przedstawia Wykres nr 1.

Wykres nr 1

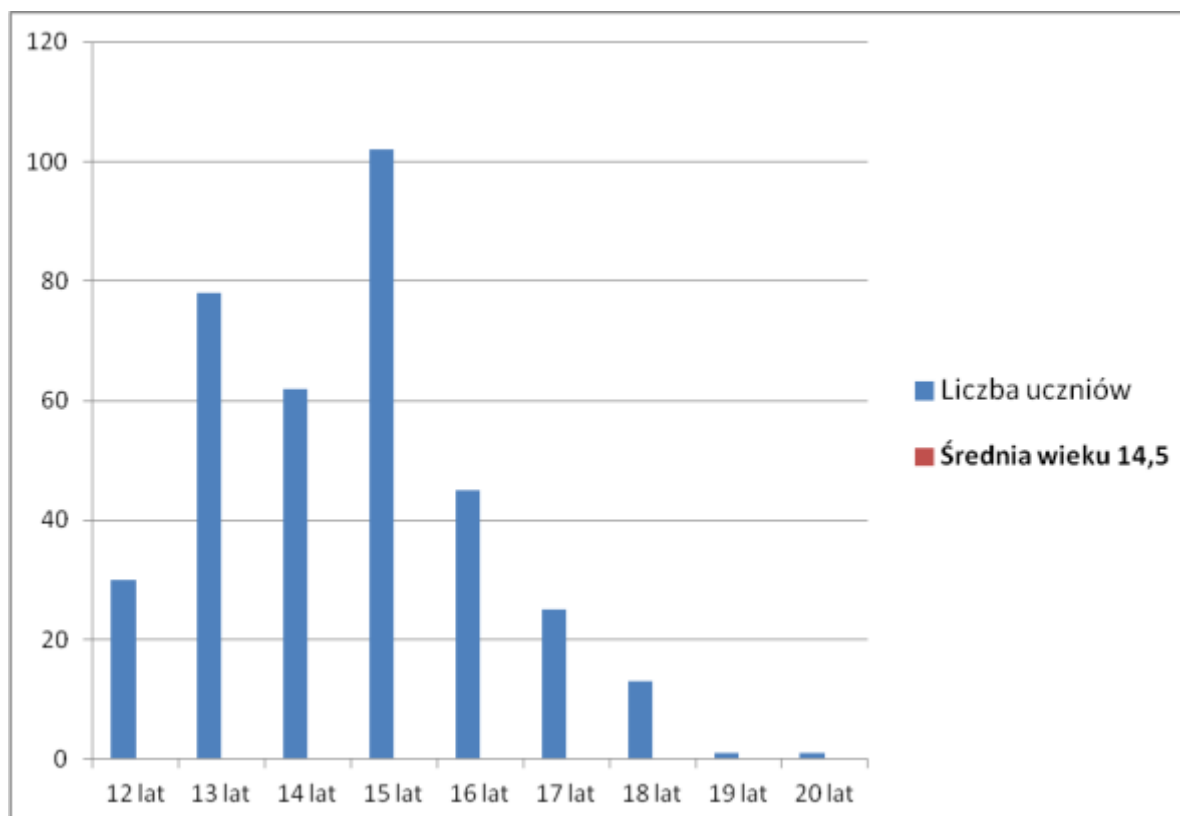

Odpowiedzi na pytanie o płeć udzieliło 344 osoby

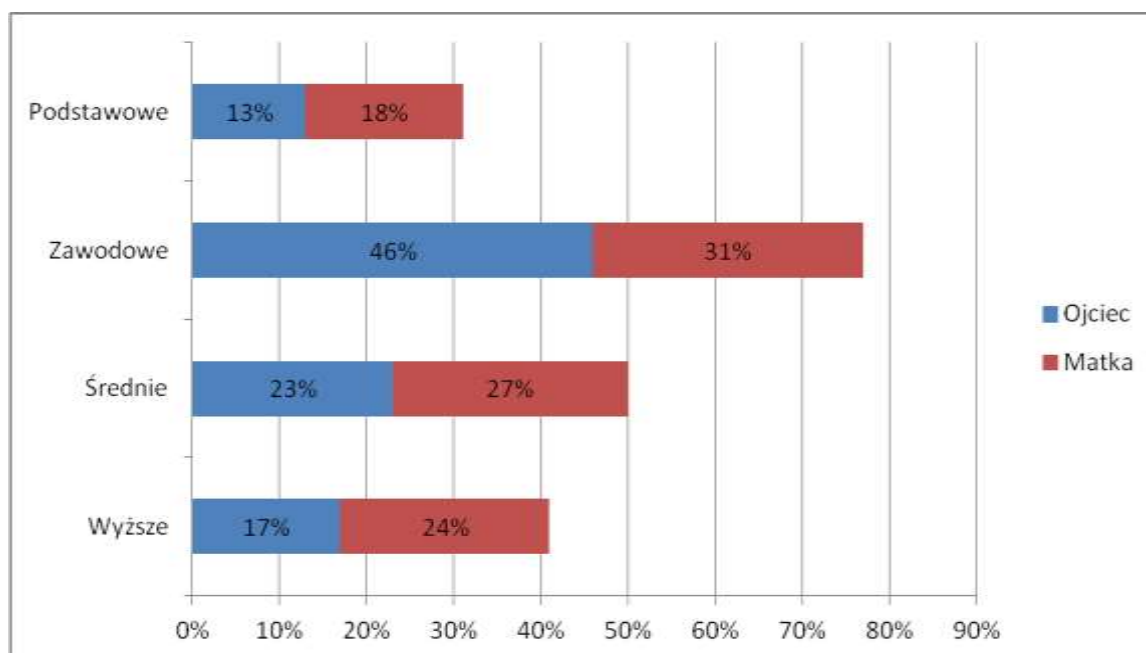
Tabela 3**Struktura rodzin objętych badaniem**

Rodziny pełne	239
Rodziny niepełne w tym:	51
Matki samotnie wychowujące	45
Ojciec samotnie wychowujący	6
Rodziny wielopokoleniowe w tym:	73
Rodziny wielopokoleniowe niepełne:	13
Rodziny w których funkcje rodziców sprawują inni członkowie rodziny	6
Rodzina zastępcza	1

W badaniu udział wzięli uczniowie w wieku od **12** do **20** roku życia, średni wiek badanych to **14,5**. Uczniowie objęci badaniem pochodzą z rodzin o zróżnicowanej strukturze. Obraz rodziny jej strukturę oraz liczbę członków pokazuje zestawienie zawarte w tabeli nr 3.

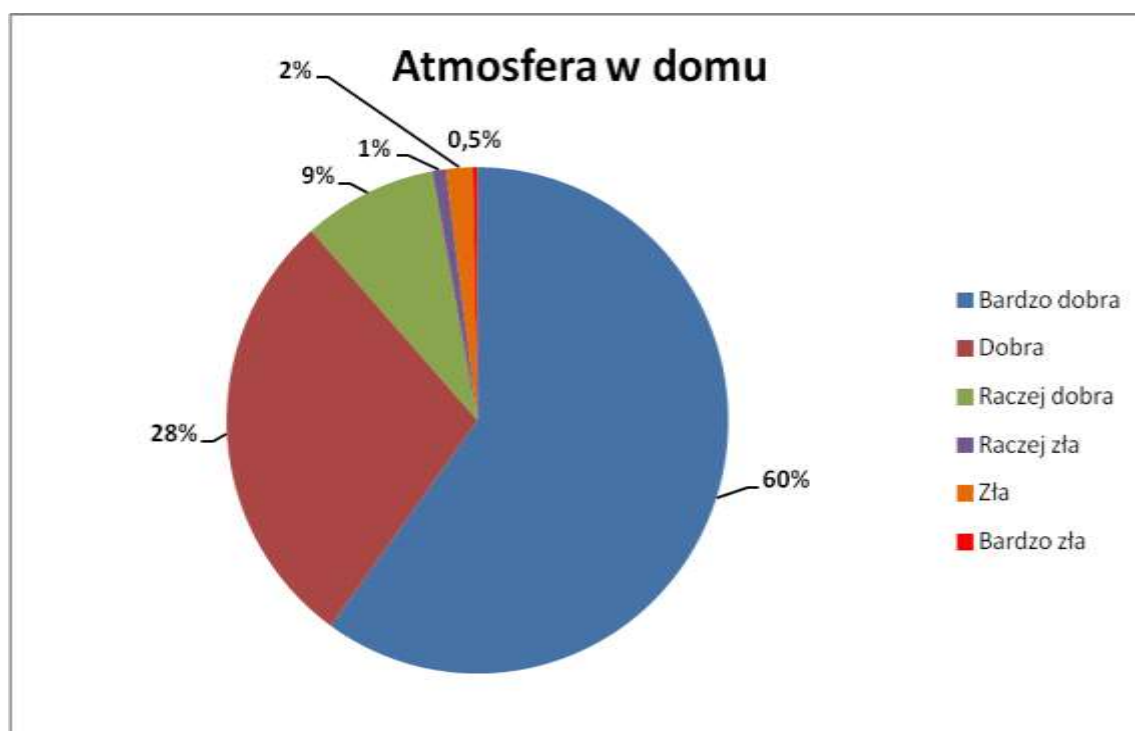
Wykres nr 2

Wykres nr 3

W tym wśród rodziców badanych uczniów największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem zawodowym, w tym matka (**31%**), ojciec (**46%**). Najmniej wśród badanych było osób z podstawowym, w tym matka (**18%**), ojciec (**13%**). Szczegółowe dane znajdują się na wykresie nr 3.

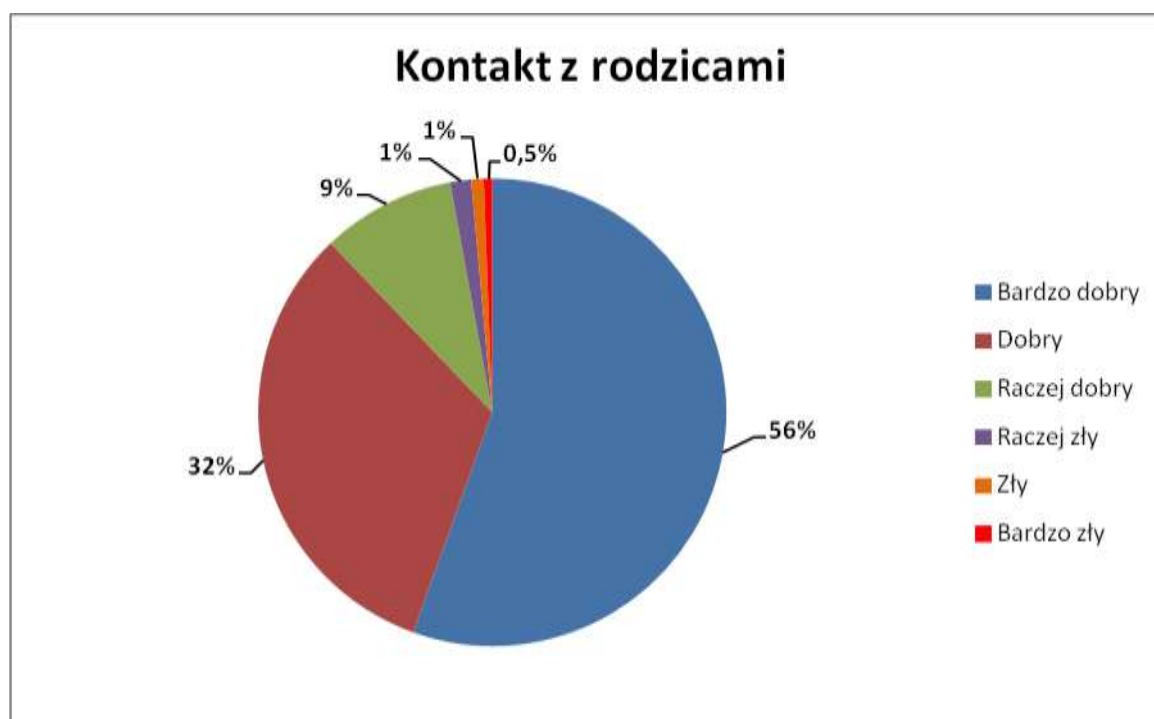
Wykres nr 4

Większość, bo aż **88%** spośród uczniów ocenia panującą w domu atmosferę jako bardzo dobrą i dobrą. Podobnie kontakt z rodzicami określany jest jako bardzo

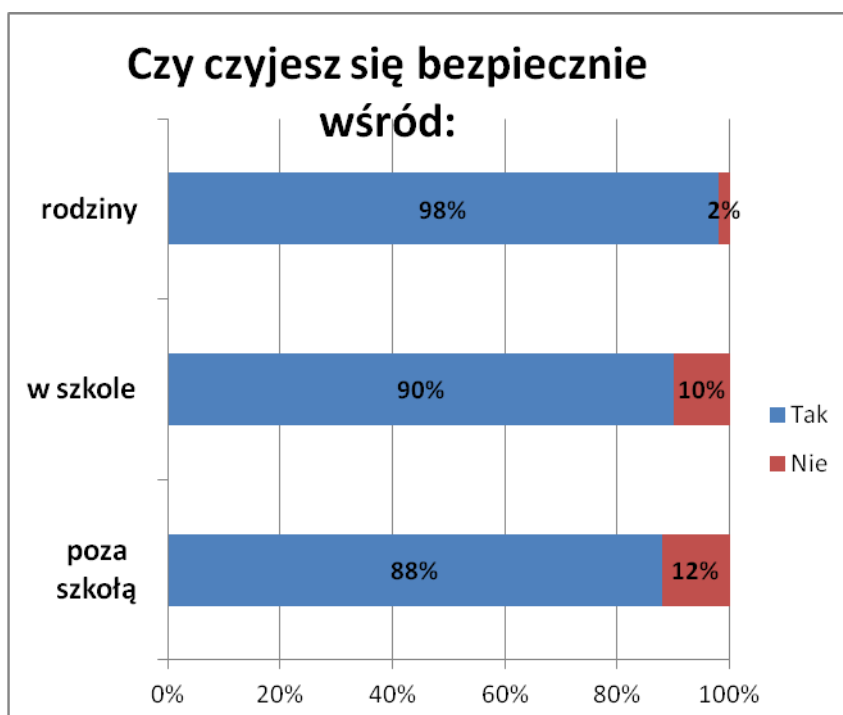
dobry (**56%**), dobry (**32%**), raczej dobry (**9%**) (Wykresy 4 i 5). Powyższe odpowiedzi, w porównaniu ze znaczną liczbą rodzin z problemem w zakresie funkcjonowania rodziny (**590**) wskazanym przez MGOPS w Polanowie, nasuwa ciekawe wnioski. Badani w ankiecie uczniowie nie zauważają w swoich rodzinach problemu przemocy - uważając ją za naturalną, bądź chcieliby w korzystnym świetle przedstawić sytuację panującą w domu. Fakt tak dużej liczby pozytywnych stwierdzeń na temat atmosfery panującej w rodzinach nie znajduje też potwierdzenia w badaniach ogólnopolskich, które ujawniają, że prawie co drugi Polak (**45%**) doświadczył kiedykolwiek i jakiegokolwiek przemocy ze strony najbliższych. Tego typu postrzeganie zachowań patologicznych jako modelowych może doprowadzić do powielania w przyszłości takiego właśnie typu rodziny.

Wykres nr 5

Z badań wynika, że większość, bo 97% badanych uczniów uważa, że ma zadowalający kontakt z rodzicami. Wynik ten jest wysoki przypuszczalnie z powodu definiowania przez uczniów pojęcia „dobrego kontaktu z rodzicami”. Badani uczniowie uważają, że gdy rodzic się ich „nie czepia”, zabiega o dobra materialne, pozwala na swobodę w sposobach spędzania czasu wolnego (siedzenie bez ograniczeń przed komputerem, wyjścia na imprezy, przebywanie do późna poza domem) to mają dobry kontakt z rodzicami.

Wykres nr 6

Najbezpieczniej uczniowie czują się wśród rodziny (98%), następnie w szkole 90% i poza szkołą (88%), (Wykres nr 6).

Powyższy wykres ukazuje, że uczniowie najbezpieczniej czują się w domu rodzinnym, pomimo że 23% badanych przyznało, że stosowano w domu wobec nich przemoc fizyczną. Wydaje się, że dom rodzinny jest miejscem, w którym częściej przyzwala się na przemoc (używanie przemocy przez członków rodziny jest bardziej bezkarne, bo często dzieje się bez świadków), niż w miejscach publicznych, np. w szkole, w sklepie, na ulicy. Dlatego też dzieci stają się najczęściej potencjalnymi ofiarami przemocy domowej. Wyniki potwierdzają, że badani uczniowie mają świadomość czym jest przemoc ale można przypuszczać, że uważają za przemoc tylko działania skierowane w stosunku do obcych. Zachowania przemocowe w rodzinie nie są traktowane jako coś złego.

W miarę pozytywny obraz rodzin badanych uczniów i wewnętrznych relacji w nich panujących potwierdzają także odpowiedzi uczniów na kolejne pytania. W świetle powyższych faktów odpowiedzi uczniów na pytanie nr 2 mogą mieć również charakter życzeniowy.

W ramach pytania 5, zadanych było 6 pytań o charakterze otwartym. Zdecydowana większość uczniów udzieliła odpowiedzi na te pytania. Uczniowie napisali, iż z reguły rodzice lub/i inni członkowie rodziny wykazują zainteresowanie i zaangażowanie w ich sprawy, zainteresowania, hobby, czy przyjaźnie. Jednak 36 uczniów przyznało, że rodzice nie interesują się nimi. Najczęstsze stwierdzenia na pytania kto wykazuje zainteresowanie ich sprawami, w jaki sposób to robi oraz kto z rodziny angażuje się w zainteresowania, hobby, przyjaźnie uczniów (pisownia oryginalna):

„Wszyscy” „Oboje rodzice interesują się mną” „Babcia” „Interesują się piłką nożną i jeżdżeniem rowerem” „Dobre”, „Bardzo dobre” „Tak, interesują

się: zadają pytania” „Brat” „Pytają się” „Chrzestny” „Nikt” „Brak” „Raczej nikt” „Raczej nie, w większości mam wolną rękę” „Siostra” „Rodzice i dziadkowie wiedzą z kim się przyjaźnię i jakie mam zainteresowania” „Sprawdzają lekcje” „Pocieszają mnie” „Są dumni z tego co robię w życiu” „Sam siebie bronie” „ W piłce nożnej” „Wypytyują się” „Interesują się szkołą” „Tak moje siostry” „Jeżdżą na wywiadówki” „Dużo rozmawiamy” „Są mili” „Wspierają mnie”.

Z wyżej wymienionych odpowiedzi dotyczących zaangażowania w sprawy dziecka najczęstszą odpowiedzią było, że **rodzice zadają pytania**. Odpowiedź taka może sugerować, że uczniowie myślą prawdziwe zaangażowanie najbliższych w swoje życie z lakonicznym zadawaniem pytań o szkołę, lekcje i znajomych.

Wykres nr 7

W przypadku zaistnienia sytuacji konfliktowych uczniowie najczęściej deklarują reakcje o charakterze wycofania. **13%** uczniów deklaruje, iż na kłótnie z rodzicami reaguje agresywnie, **10%** płacze a **4%** wpada w histerię.

Rodzice natomiast, gdy ankietowany zrobi coś złego, z reguły podejmują rozmowę, tłumaczą i bronią. Sporadycznie zdarza się, że reagują krzykiem, a nawet biciem. Wśród osób z rodziny, którzy występują w obronie respondentów obok rodziców wskazywani są jest również rodzeństwo, babcia, dziadek, ciocia.

Odpowiedzi uczniów na pytania otwarte potwierdziły, iż rodzice mają określony system reakcji na negatywne zachowania ich dzieci. Stosowane kary są bardzo zróżnicowane, począwszy od kar wychowawczych, tj. rozmowa dyscyplinująca oraz upomnienie (**68%**), ograniczenie rozrywek i przyjemności (**72%**), krzyk (**53%**), aż po kary cielesne (**23%**). Część osób deklaruje brak kar za ich negatywne zachowania (**18%**). Z badań wynikać może, że dzieci i młodzież są bezkrytyczni w stosunku do swoich rodziców. szybko zapominają ewentualne krzywdy, nie chowają urazy. Zastanawiające jest, że 23% uczniów przyznaje się do stosowania na nich kar cielesnych i nie uważa, iż ma to wpływ na dobre kontakty z rodzicami. Natomiast wcześniejsze wyniki dotyczące relacji z rodzicami w 97% pokazują, że są one zadowolające. W przypadku pytania o karę za niewykonywanie nałożonych obowiązków uczniowie odpowiadali (pisownia oryginalna):

Kary wychowawcze	Agresywne zachowania	Kary cielesne	Brak kar
„Szlaban na: komputer, telewizor, komórka”	„Żadna, ale rodzice krzyczą”	„Lanie”	„Rodzice nie stosują kar”
„Rozmowa lub kara na komputer”	„Krzyk”	„Lanie kablem”	„Brak”
„Zakaz noszenia nowych butów”			„Nie otrzymuje kar”
„Mycie naczyń” „Zakaz na telefon”			„Żadna”
„Dodatkowe prace koło domu”			„Nie mam obowiązków”
„Brak Internetu”			
„Muszę siedzieć w domu i się uczyć”			
„Brak TV i Laptopa”			

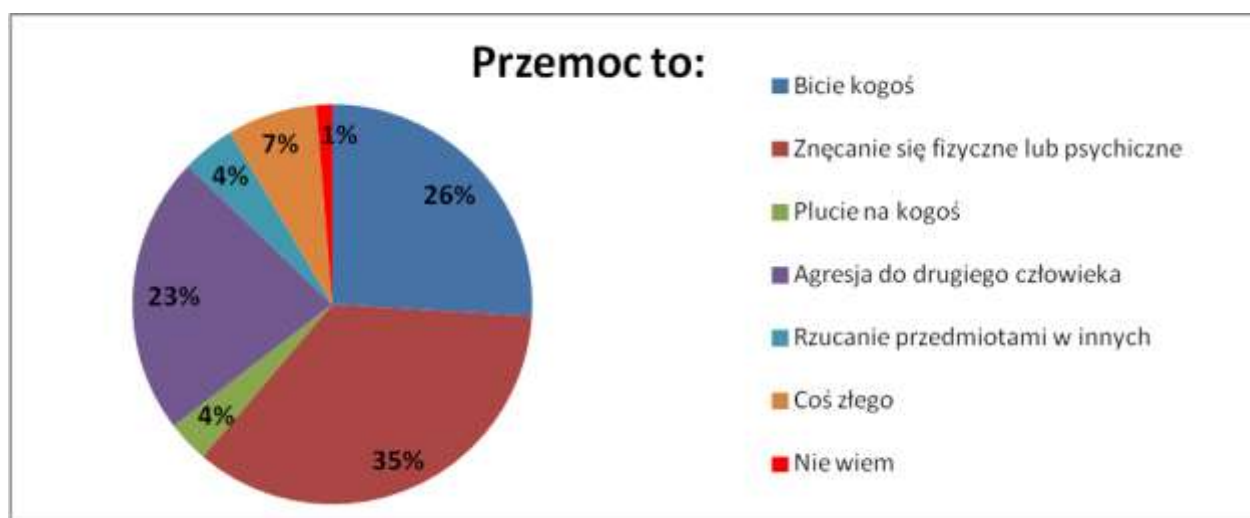
Co do deklarowanych przez uczniów reakcji rodziców na przykładowe ich zachowania tj. picie alkoholu, palenie papierosów, udziału w bójce, kradzieży przeważały zachowania (pisownia oryginalna):

„Takie sytuacje się nie zdarzają” „Nie wiem bo nie palę, nie piję” „Nie wiem” „Zdenerwowaliby się na pewno i zaczęli tłumaczyć, że tak nie wolno” „Zdenerwowaliby się na pewno i dali karę” „Długi monolog na temat – nie tak cię wychowaliśmy” „Pewnie byliby zaniepokojeni, zdenerwowani” „Wkurzyliby się” „Na pewno by się wściekli” „Nigdy nie będzie takich sytuacji” „Nie byłaby zachwycona-szlaban na wyjście z domu” „Byliby źli wytłumaczyli że tak nie wolno” „Miałabym szlaban, mama zaczęłaby mnie trochę szpiegować” „Byliby źli, ale wybaczyliby mi to, oczywiście szlaban lub kara na jakieś wyjścia” „Krzyczeli by, byliby źli” „Zaczęli by pytać z kim się biłam i dlaczego. Krzyczeli by” „Nakłaniali by bym to rzuciła i zmieniła towarzystwo” „Rozmowa” „Dostają karę” „Nie wiem nie robię takich rzeczy” „Prawdopodobnie nakrzyczeli by i dali szlaban” „Nie biję i nie kradnę” „Kara na wszystko na 2 miesiące” „Kazaliby mi się przyznać i przeprosić. W przypadku kradzieży poprosiliby bym oddała lub zapłaciła z własnych pieniędzy za ukradzioną rzecz i przeprosiłabym właściciela,, „Mama płakałaby” „Zadzwoniliby na policję” „Agresywnie” „W ogóle by nie zareagowali” „Normalnie” „Źle” „Byliby zszokowani” „Brak

kieszonkowego” „Zaczęliby wyśmiewać i poniżać” „A jak byłąby to kradzież to dostałabym rozsądną karę” „Zawieszenie w treningach” „Wywaliliby mnie z domu”

W pytaniu 6, poproszono o wyjaśnienie co według respondenta oznacza słowo przemoc. Pytanie skonstruowano na zasadzie odpowiedzi zamkniętych. Respondenci, definiując przemoc oznaczali 3 najważniejsze elementy przemocy, spośród 6 różnych przejawów przemocy. Najczęściej odpowiadali, że przemoc ich zdaniem to: znęcanie się bicie kogoś (26%) i fizyczne i psychiczne (35%), agresja wobec drugiego człowieka (23%).

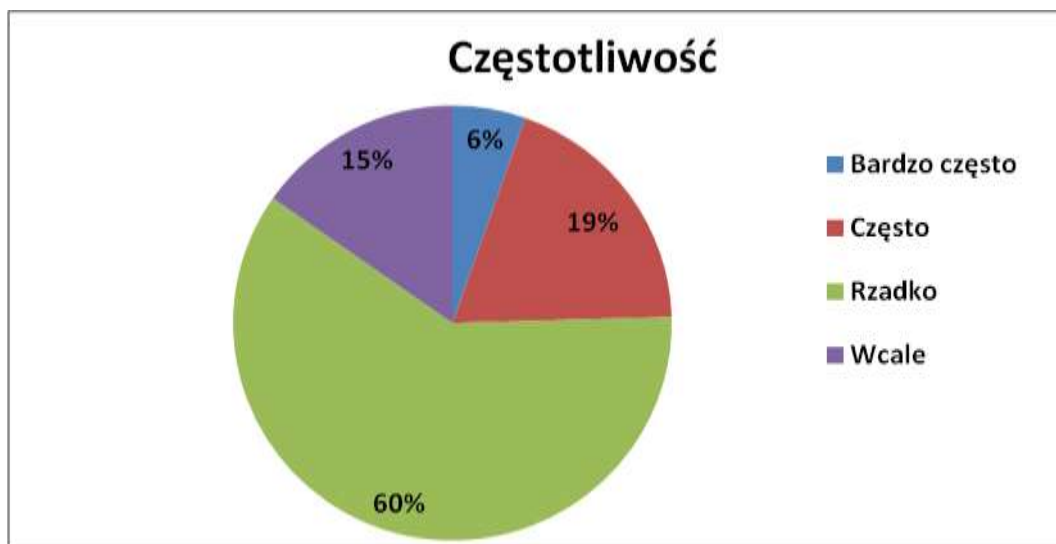
Wykres nr 8

19% spośród uczniów, którzy odpowiedzieli na to pytanie 7 deklaruje, że ze zjawiskiem agresji/przemocy spotyka się często, 60% rzadko, a 15% wcale. Badania pokazały, iż uczniowie tendencyjnie rozumieją samo pojęcie przemocy. Najczęściej przemoc rozumiana jest jako: znęcanie fizyczne i psychiczne czy bicie kogoś, agresja wobec drugiego człowieka. Rzadziej przemoc, której przejawem są plucie, rzucanie i coś złego jawi się uczniom gminy jako jedna z form przemocy. Podobnie, problemy życia codziennego i towarzysząca im agresja słowna, manipulacje, a szczególności zaniedbanie i porzucenie nie funkcjonują w świadomości badanych jako przemoc. Można zatem stwierdzić, że zdaniem badanych przemoc to głównie fizyczne. W aspekcie tym nie są rozważane straty moralne wynikające z innych niż fizyczna form przemocy. Badanie dowodzi, iż w domach w gminie Polanów zdarzają się przypadki przemocy. Pojawiają się one najczęściej w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami, ofiarami, sprawcami są jedynie członkowie rodziny. Z uwagi jednak na fakt, zadeklarowania przez badanych raczej rzadkiej częstotliwości występowania przemocy domowej, szereg zjawisk i form przemocy może nie być prawidłowo interpretowana (zgoda na określone negatywne zachowania), zarówno przez świadków, ofiary, jak i agresorów. Ich poziom wiedzy i kompetencji społecznych generować może niejednoznaczną w wielu przypadkach ocenę.

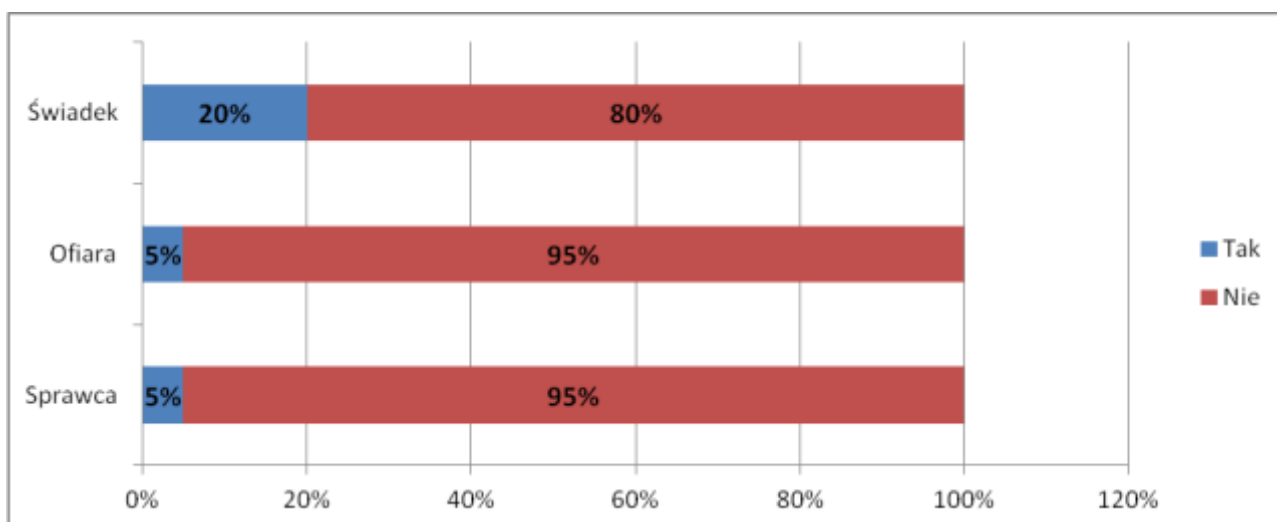
Pełen obraz częstotliwości występowania przemocy w rodzinach zdaniem uczniów szkół gminy Polanów prezentuje Wykres nr 9.

Wykres nr 9

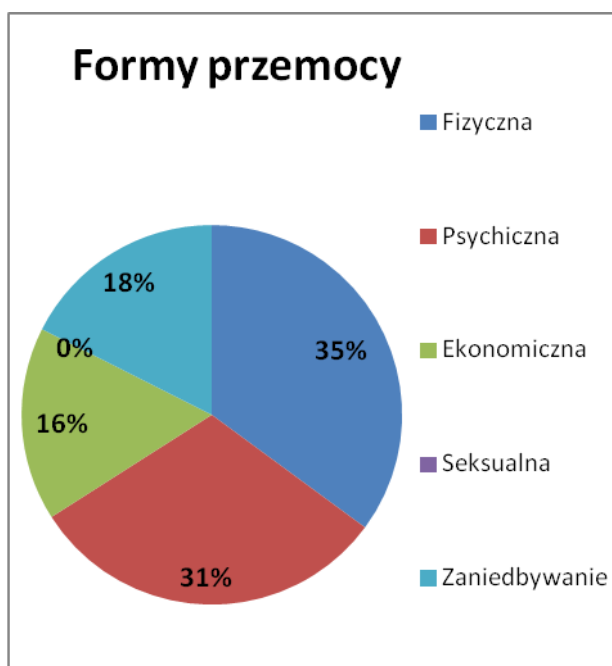

85% uczniów zetknęło się z przemocą domową, w tym **20%** jako świadek, **5%** jako ofiara, a **5%** uczniów było sprawcą przemocy domowej. Szczegółowe informacje o tym, czy uczniowie stykają się ze zjawiskiem przemocy domowej i jak często pokazują Wykres nr 10 i Wykres nr 11 oraz Wykres nr 12.

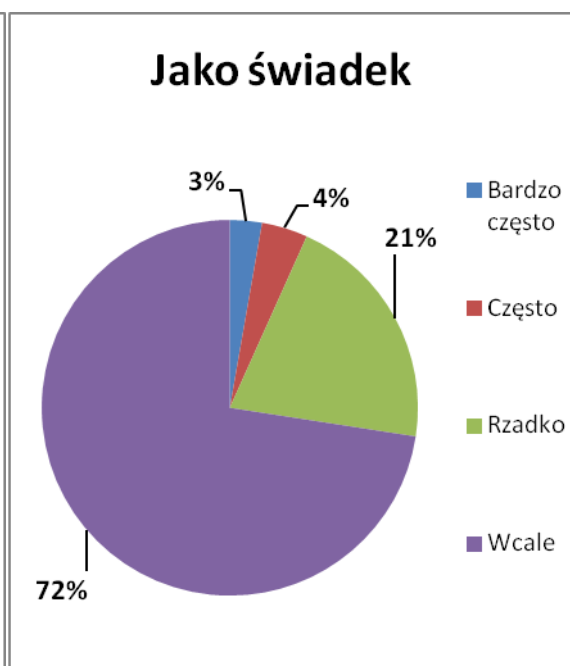
Wykres nr 10

Wykres nr 11

Wykres nr 12

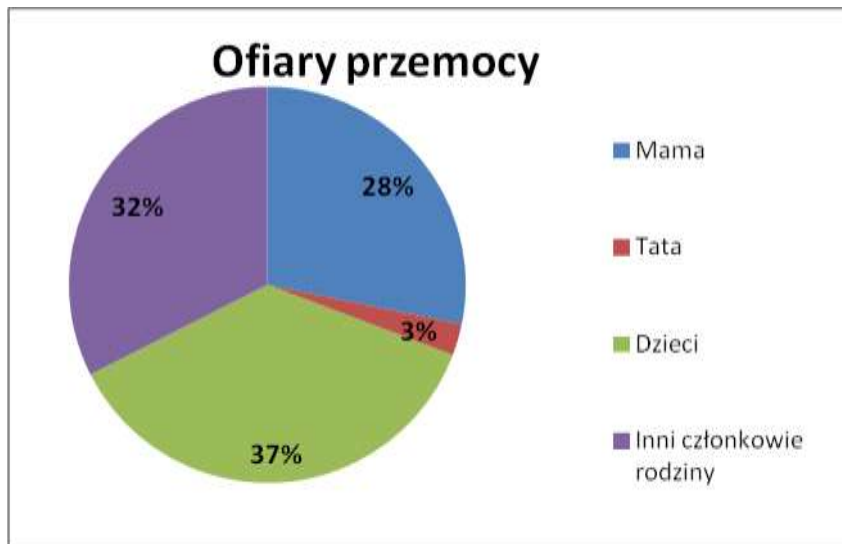

Najczęściej deklarowaną formą przemocy domowej, z którą badani uczniowie mieli styczność jest przemoc fizyczna (**35%**), następnie psychiczna (**31%**). Wśród zdarzeń, które badani uczniowie identyfikowali jako przemoc domową nie pojawiły się wszystkie formy przemocy. Zaznaczyć należy, iż żaden z badanych nie wskazał przemocy seksualnej (**0%**) zdefiniowanej jako molestowanie, gwałt, bądź demonstrowanie zazdrości. W wyniku tendencyjnego rozumienia pojęcia przemocy domowej istnieje społeczne przyzwolenie na akty przemocy w środowisku rodzinnym. W szczególności ma to związek z miejscem dokonywania przemocy, jakim jest dom, mieszkanie, które stanowią zamknięty dla środowiska zewnętrznego obszar (**98%** uczniów stwierdziło, że najbezpieczniej czują się w domu). W związku z powszechnie panującym przekonaniem o nieingerowaniu w życie małżeńskie i rodzinne, społeczność lokalna uznaje za właściwe nieupublicznianie konfliktów i problemów o podłożu rodzinnym. Zazwyczaj do przemocy dochodzi za szczelnie zamkniętymi drzwiami, a ofiary często ukrywają fakt doznawanej krzywdy. Przemoc w rodzinie jest także problemem wstydliwym i dlatego trudnym do zdiagnozowania. Zastanawiający jest fakt, że około 10% badanych uczniów w pytaniu 10. *Jak często byłeś/eś świadkiem form przemocy w rodzinie?* Odpowiadało że wcale, natomiast w pytaniu 11. i 12. wskazywali ofiary i sprawców przemocy we własnym domu. Najczęściej wskazywali innych członków rodziny, rzadziej dzieci. Niespójność odpowiedzi może wynikać z nie zrozumienia pytania (potraktowanie „rodziny” jako grupy rodzice, dzieci) lub próby utajenia problemu przemocy w domu.

W niniejszych badaniach **1%** dzieci i młodzieży nie był w stanie stwierdzić w jakich sytuacjach mamy do czynienia z przemocą. Należy podkreślić, iż w świadomości nie wszystkich badanych zachowania negatywne i nieakceptowane

społecznie są przejawem przemocy. Potwierdza to wniosek, iż przemoc fizyczna, werbalna, ekonomiczna i inne towarzyszą życiu codziennemu niektórym mieszkańcom gminy.

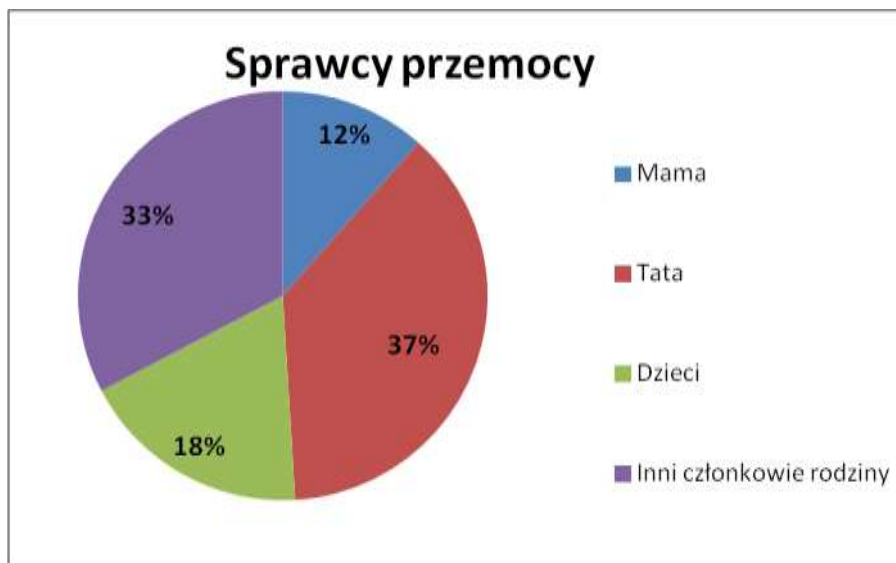
Wykres nr 13

Odpowiadając na pytanie 11., *Kto był ofiarą przemocy w rodzinie?* Badani uczniowie wskazali w większości przypadków, że były to dzieci (**37%**), następnie pozostali członkowie rodziny (**32%**), a matka w **28%**.

Podkreślić należy, iż na pytanie o ofiary przemocy w rodzinie, dające możliwość wielokrotnego wyboru padło jedynie **117** odpowiedzi. Można wywnioskować, że ankieterowani uczniowie wstydzą się zjawiska przemocy we własnym domu, bądź nie dopuszczają do siebie myśli, że w ich domach występuje problem przemocy.

Wykres nr 14

Spośród **104** udzielonych odpowiedzi wyłania się obraz, iż najczęstszym sprawcą przemocy w rodzinie jest ojciec a w dalszej kolejności dzieci. Zestawienie odpowiedzi przedstawia Wykres nr 14

W odpowiedziach uczniów padały stwierdzenia, że to dzieci są sprawcami przemocy (18%). Można przypuszczać, że zachowania te są próbą odreagowania przemocy doświadczanej w domu lub poza nim, jako przeniesienie przemocy rodziców na rodzeństwo lub odreagowania doświadczeń dnia codziennego.

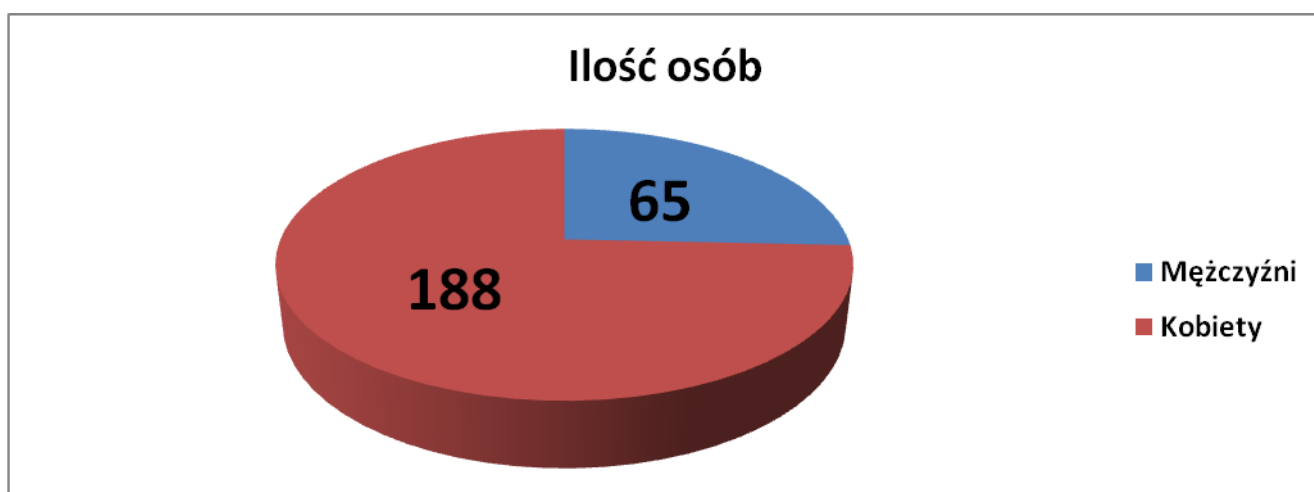
Stosowana przemoc w domu z reguły według wiedzy uczniów nie była zgłaszana do instytucji tj. MGOPS, Policja, czy Szkoła. Jedynie 6% uczniów deklaruje, iż stosowaną przemoc zgłoszono do MGOPS, a kolejne 24% respondentów twierdzi, że o zdarzeniu poinformowano Policję. Natomiast 12% badanych zadeklarowało zgłoszenia do szkoły. Więcej, bo 51% uczniów uważa, że spraw tak istotnych jak stosowanie przemocy „nie załatwia” się samemu. Z analizy wyników badania nie wynika, iż przemoc domowa w gminie Polanów dotyczy osób starszych i niepełnosprawnych, zarówno w aspekcie stosowania przemocy przez te osoby, jak i bycia ofiarą przemocy.

2. Badanie mieszkańców gminy Polanów kontekście zjawiska przemocy domowej

Badanie prowadzone za pomocą anonimowej ankiety dostarczyło informacji w zakresie postrzegania zjawiska przemocy, jej przejawów oraz skali występowania tego zjawiska wśród mieszkańców gminy Polanów.

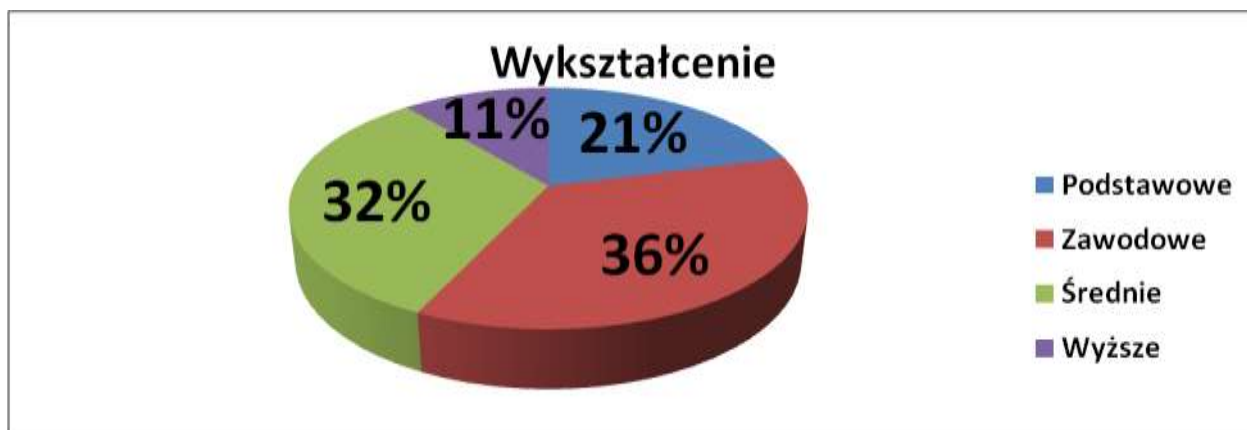
Wykres nr 15

W badaniu udział wzięły 268 osoby. Odpowiedzi na pytanie o płeć udzieliło 253 osób. Podział na płeć przedstawia wykres nr 15.

Wykres nr 16

Średni wiek badanych to 36,2. Wśród badanych największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem zawodowym i średnim. Najmniej wśród badanych było osób z wykształceniem wyższym. Szczegółowe dane znajdują się na wykresie nr 16.

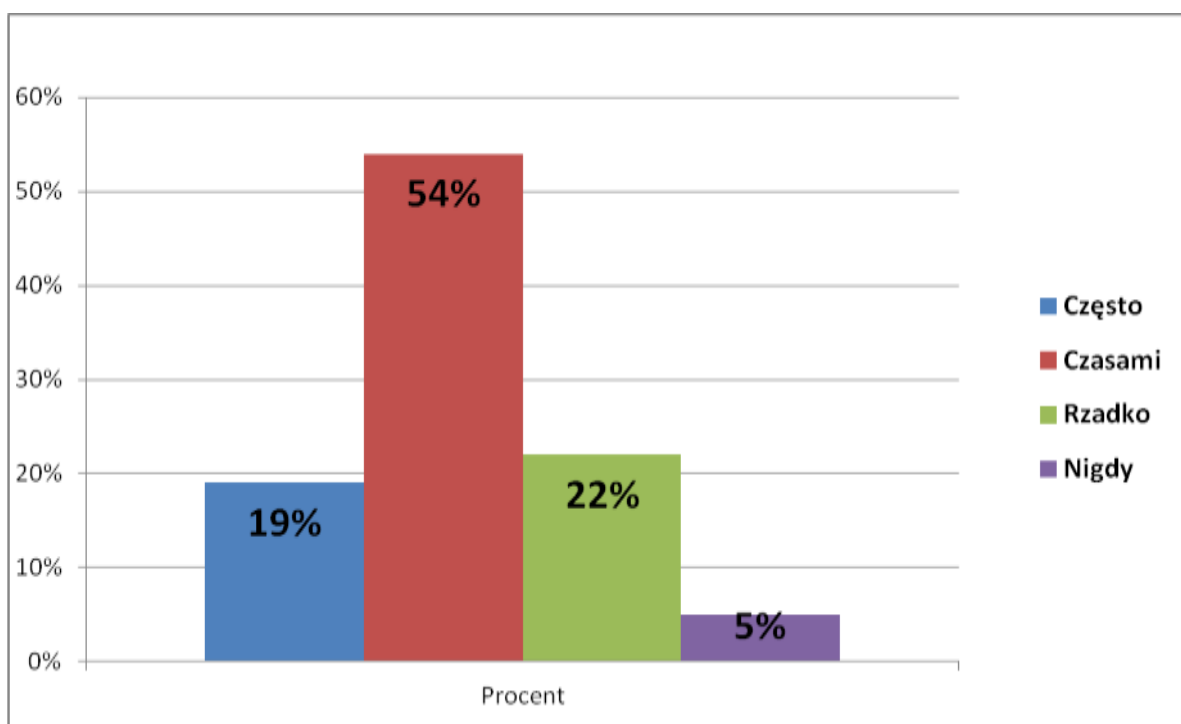

Status swojej rodziny określiło **91%** respondentów. Prawie **17%** badanych stanowiły osoby samotne, pozostali badani to osoby posiadające rodzinę (współmałżonek, dzieci).

Średnia liczba osób w rodzinie to **3,9**. Średnia liczba dzieci to **2,3**. Powyższe wyniki potwierdzają tendencję ogólnokrajową. Na pytanie o miejsce zamieszkania zdecydowana większość (**89%**) zadeklarowała, że mieszka w Polanowie.

Wykres nr 17

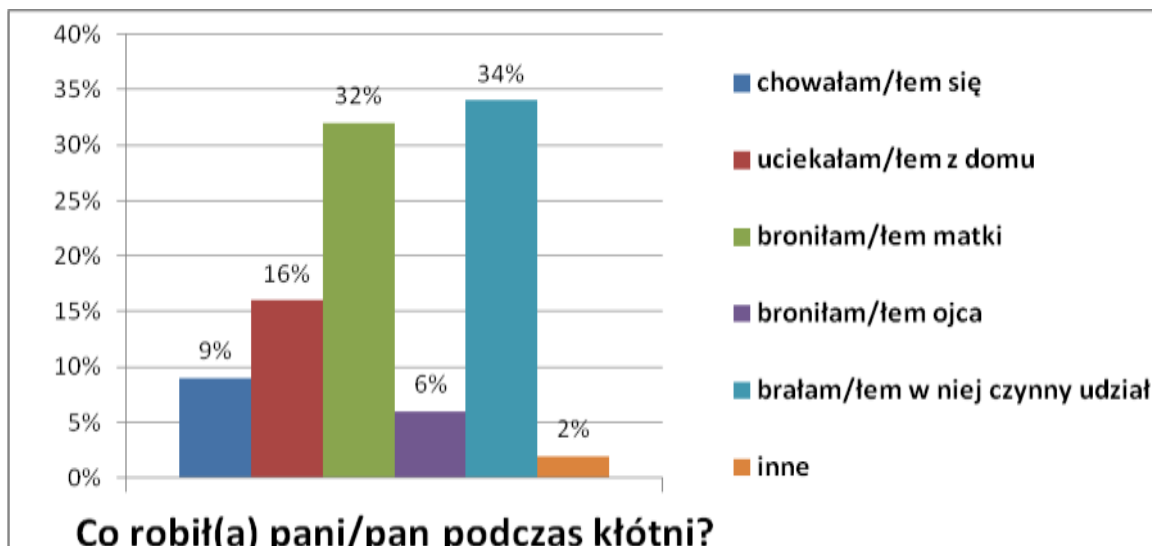
Czy w pani/pana domu dochodziło do kłótni?

Na pytanie pierwsze **Czy w pani/pana domu dochodziło do kłótni?** odpowiedziało 231 osób.

Z powyższego wykresu wynika, że kłótnia to częste zjawisko występujące w domach respondentów. 95% badanych potwierdziło, że w ich domach dochodziło do kłótni.

Wykres nr 18

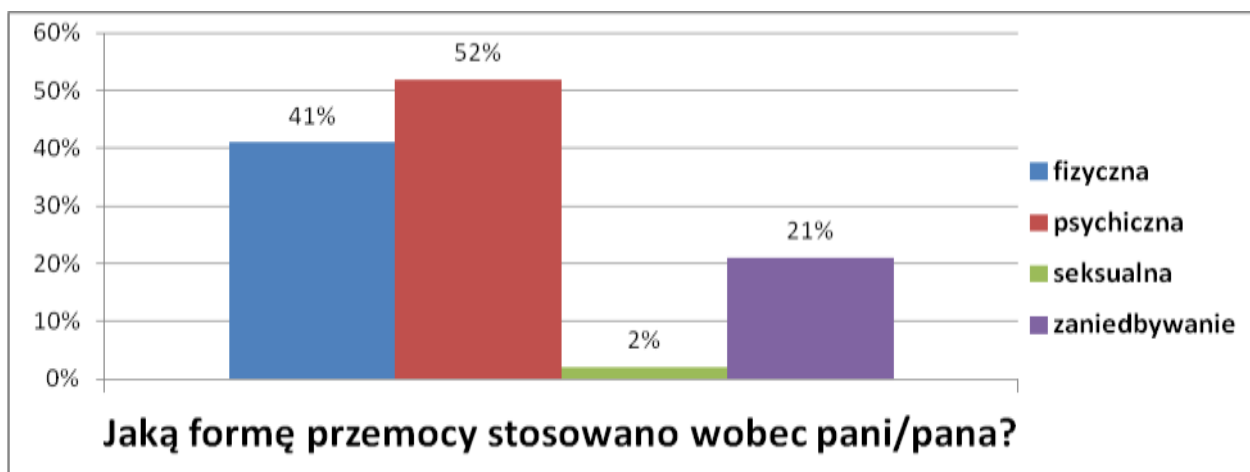

Pytanie 2. **Co robił(a) pani/pan podczas kłótni?** Na pytanie odpowiedziało 209 osób.

W przypadku zaistnienia sytuacji konfliktowych badani najczęściej deklarowali reakcje o charakterze czynnym (72%). 16% stwierdziło, że uciekało z domu, a 9% chowało się.

Na pytanie nr 3 (**Czy kiedykolwiek doświadczył(a) pani/pan przemocy ze strony rodziców lub innych osób w rodzinie?**) odpowiedziało 84% ankietowanych. Spośród nich aż 91% odpowiedziało pozytywnie.

Wykres nr 19

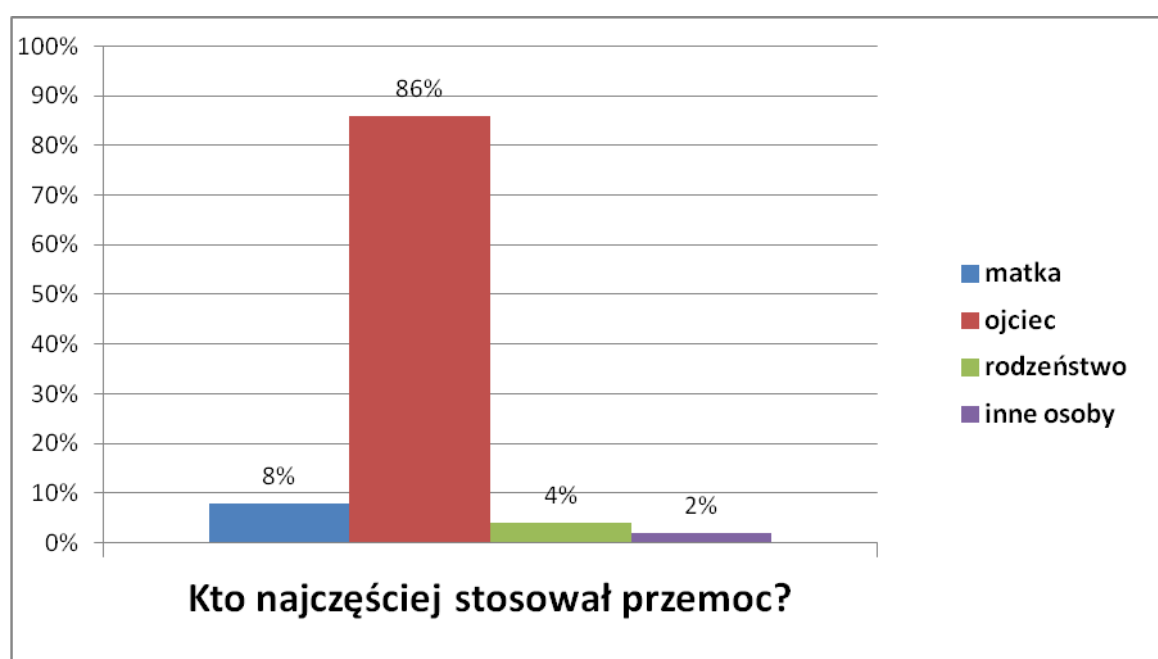

Pytanie 4. Jaką formę przemocy stosowano wobec pani/pana?

Na pytanie odpowiedziało 187 osób.

Z udzielonych odpowiedzi wyłania się obraz, iż problem przemocy domowej oraz przejawów jej stosowania jest złożony i zróżnicowany. Obejmuje zarówno przemoc fizyczną, psychiczną, jak i ekonomiczną (Wykres nr 19). Dziwi natomiast fakt, że tylko 2% badanych przyznaje się do przemocy seksualnej. Tak niski procent odpowiedzi nie potwierdza tendencji ogólnokrajowej. Może to wskazywać, że jest to temat „tabu”- szczególnie w małych społecznościach.

Wykres nr 20

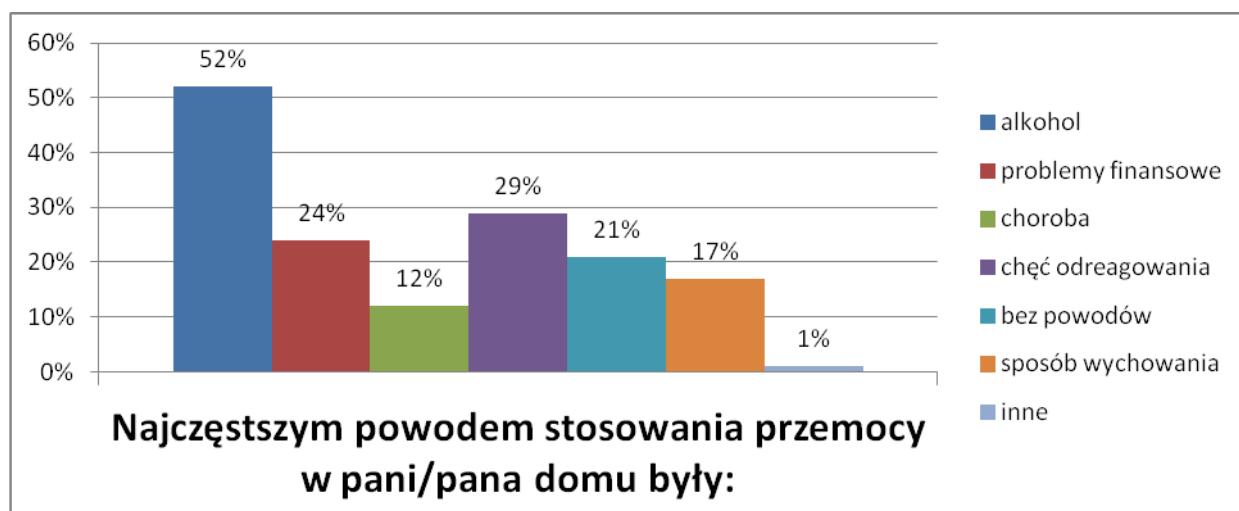

Pytanie 5. Kto najczęściej stosował przemoc?

Odpowiedzi na pytanie udzieliło 166 osób.

Agresorem w 86% zadeklarowanych przypadków był mężczyzna. 8% przypadków dotyczyło sytuacji, w której przemoc stosowana była przez kobietę.

Wykres nr 21

Pytanie 6. **Najczęstszym powodem stosowania przemocy w pani/pana domu były:**

Odpowiedzi na pytanie udzieliło 166 osób. Najczęstszym powodem stosowania przemocy jest alkohol (52% odpowiedzi), co potwierdza badania ogólnopolskie. W pytaniu respondenci mogli zaznaczyć kilka odpowiedzi.

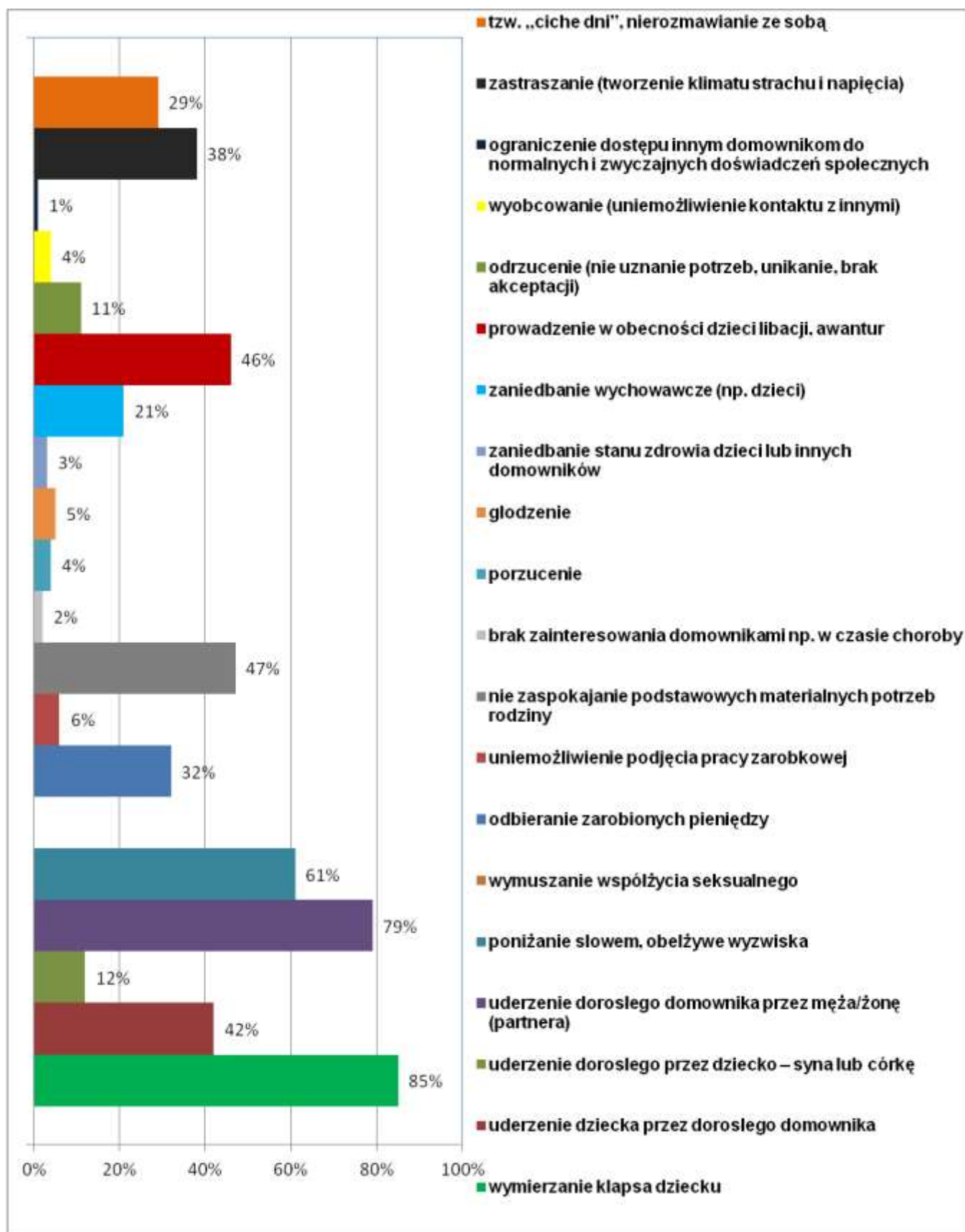
W pytaniu nr 7 (**Jak określa pan/pani swoje kontakty z rodzicami za czasów dzieciństwa?**) Swoje kontakty z rodzicami określa jako bardzo dobre 9%, jako dobre 30%, jako raczej dobre 39%, jako raczej złe 11%, jako złe 4%, jako bardzo złe 7%. Odpowiedziało 87% (233 osoby) ankietowanych.

Ciekawym jest fakt, że 166 osób zadeklarowało stosowanie przemocy w domu (w jakiegokolwiek postaci), mimo to pozytywnie swoje kontakty z rodzicami ocenia 182 osoby. Z powyższego wynika, że stosowanie przemocy nie ma dużego wpływu na stosunek dzieci do rodziców. Może to wynikać z wielu czynników. Jednym z nich wydaje się być mentalność ludzi i przekonanie o konieczności szacunku do autorytetu rodzica (szczególnie wśród starszych respondentów). Inną przyczyną może być społeczna zgoda na zjawisko przemocy i przekonanie, że nikt nie ma prawa wtrącać się w sytuację rodzinną.

W pytaniu 8. **Czy bicie jest niezbędnym środkiem wychowawczym**, aż 79% odpowiedziało że nie.

W pytaniu 9. **Czy w Pani/Pana rodzinie zdarzały się kiedykolwiek poniższe sytuacje?** (można wybrać więcej niż jedną odpowiedź) odpowiedzi udzieliło 166 osób (62%) badanych. Odpowiedzi układały się następująco (Wykres nr 22).

Wykres nr 22

3.Badanie instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie zjawisku przemocy

Badaniem objęto również **Posterunek Policji w Polanowie**. Jako, że do podstawowych zadań Policji należy m.in.: ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra, inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi oraz wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców, Policja to jeden z kluczowych podmiotów wśród instytucji i służb społecznych w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Policja w Polanowie monitoruje na bieżąco stan zjawiska przemocy domowej w gminie i posiada szeroką wiedzę na temat zaistniałych jej przypadków. Posterunek Policji w Polanowie w ciągu ostatnich 3 lat odnotował **536** przypadków interwencji domowych i założenie **30** Niebieskich Kart oraz zatrzymanie **139** nietrzeźwych kierujących pojazdami. Przypadki te dotyczyły bardzo często rodzin, w których występuje zjawisko:

- uzależnienia,
- bezrobocie,
- rodzin wielodzietnych i niepełnych.

Zgłoszenia o stosowaniu przemocy najczęściej trafiały na posterunek policji od ofiar przemocy, często od sąsiadów, znajomych, rodziny, rzadziej natomiast od świadków stosowania przemocy, nigdy od sprawców.

Znaczącym uzupełnieniem wyników badań przeprowadzonych wśród uczniów szkół z terenu Gminy Polanów są dane z formularzy wypełnionych przez przedstawicieli:

- **Szkoły Podstawowej w Polanowie**
- **Szkoły Podstawowej w Bukowie**
- **Szkoły Podstawowej w Żydowie**
- **Zespołu Szkół Publicznych w Polanowie**

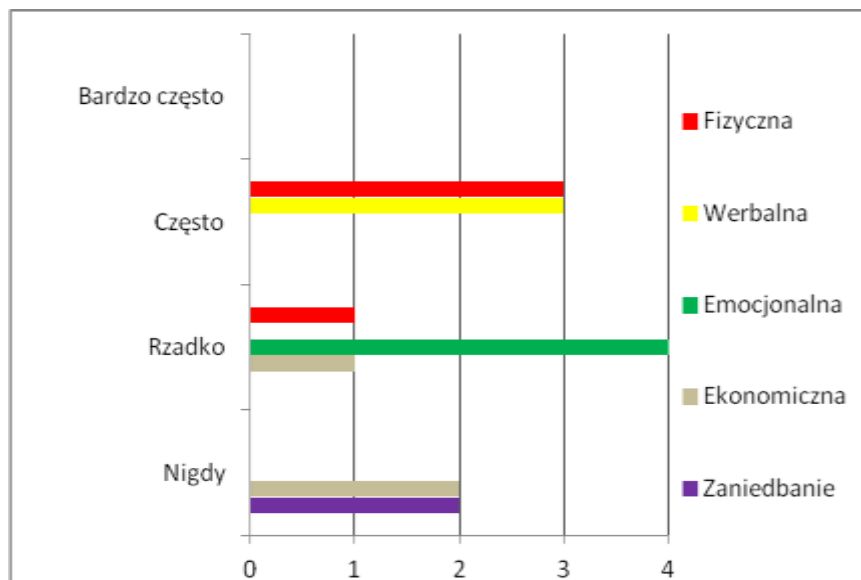
W szkołach tych zdiagnozowano 1 przypadek przemocy w rodzinie wśród uczniów w ciągu roku szkolnego 2013/14. W tej rodzinie ofiarą przemocy były zarówno dzieci jak i matka. W roku szkolnym 2011/12 i 2012/13 takich przypadków nie zdiagnozowano. W roku szkolnym 2014/15 zanotowano 4 przypadki założenia w szkołach Niebieskich Kart.

We wszystkich szkołach istnieją podejrzenia, co do stosowania przemocy w rodzinach uczniów. Podejrzenia te dotyczą, rodzin, które dotychczas nie zostały zdiagnozowane. Podejrzenia te dotyczą łącznie **17** rodzin. O stosowanie przemocy podejrzani są zarówno ojcowie jak i matki a także dzieci.

Według opinii szkół najczęstsza przyczyna stosowania przemocy to uzależnienie (np. alkohol, narkotyki), warunki socjalne rodziny, bezrobocie, niezaradność życiowa a w przypadku dwóch szkół również wychowanie rozumiane

jako „powielanie scenariusza” oraz sposób na odreagowanie. Dodatkowo aż w trzech szkołach obserwowane są zachowania skrajnie różne od agresywnych wśród dzieci, mogące sugerować stosowanie przemocy wobec dzieci, np. poczucie strachu, lęku, wycofanie, alienacje, małomówność, obniżone poczucie wartości, itp.

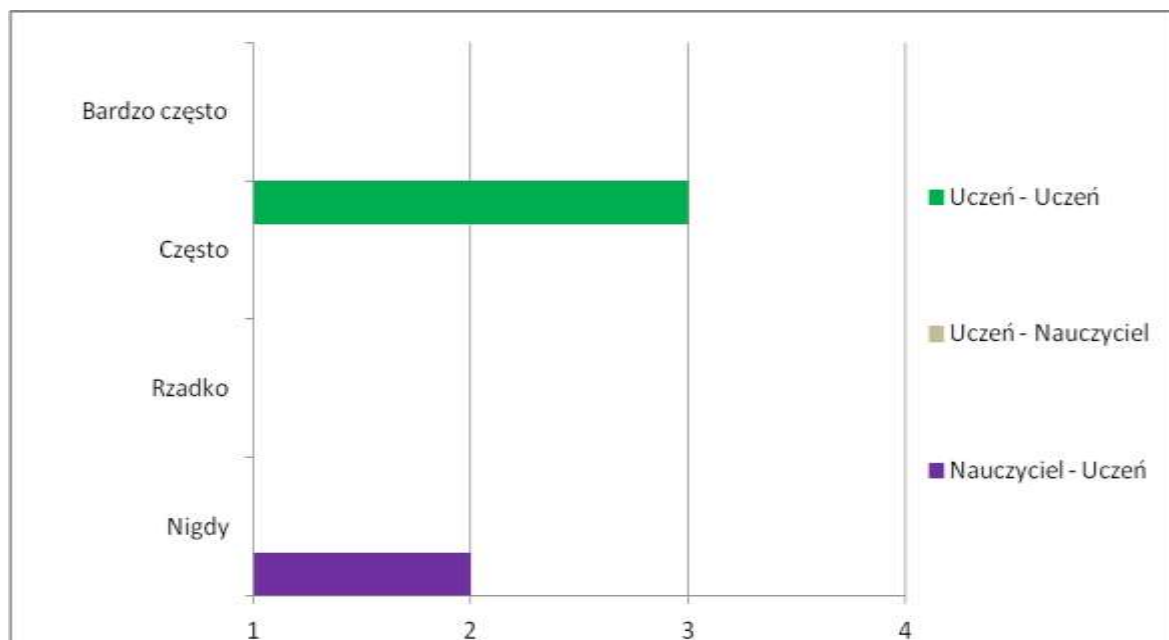
Wykres nr 23

Szkoły deklarują, iż występują u nich zachowania agresywne. Do najczęstszych form przemocy wśród uczniów należą: przemoc fizyczna i słowna

(Wykres nr 23).

Wykres nr 24

Zachowania z wykresu nr 24 dotyczą relacji uczeń → uczeń oraz uczeń → nauczyciel, inny pracownik i przybierają postać przemocy fizycznej w rozumieniu: uderzenia, bójki, szarpania, gwałtu, itp. (4 szkoły); werbalnej w rozumieniu: przezwiska, wyśmiewanie (3 szkoły).

Jednocześnie szkoły wskazały, iż uczniów w szkole stosujących w ostatnim roku szkolnym (min. 1 raz) przemoc fizyczną było **92**, przemoc

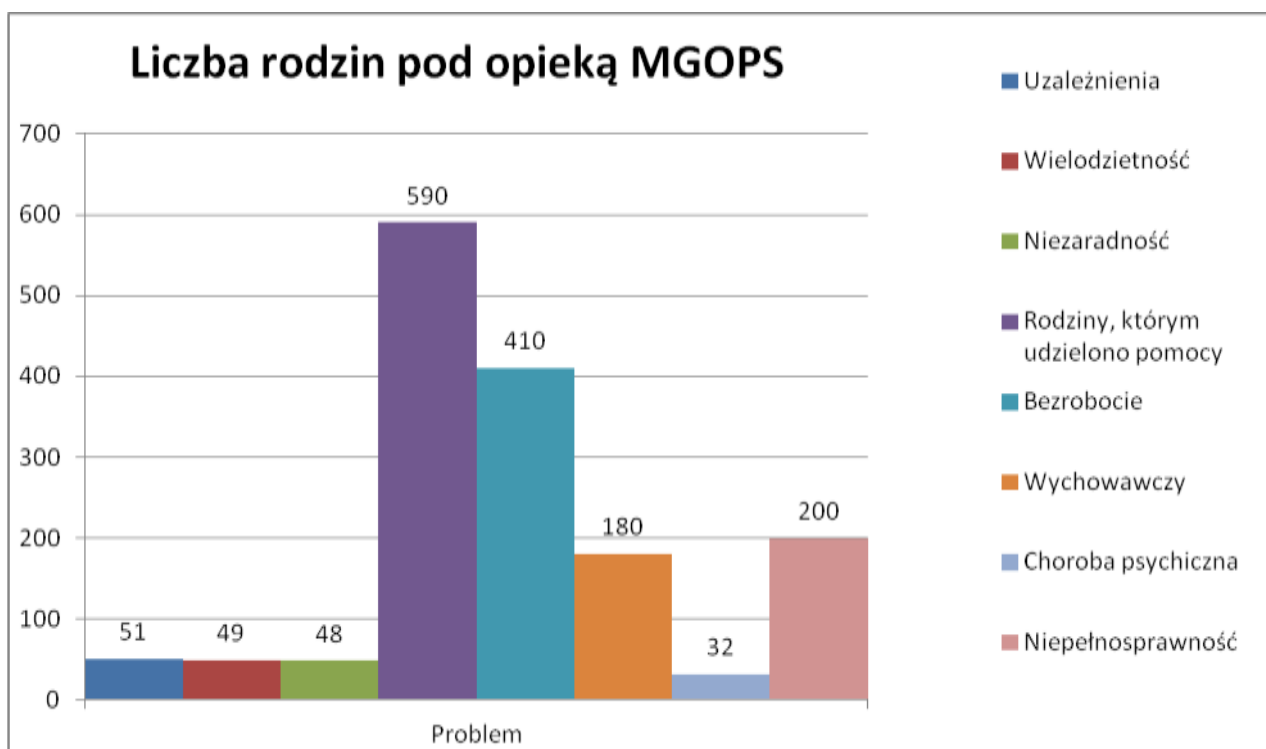
werbalną/emocjonalną było **174**. Według danych ze szkół wśród uczniów występuje także przemoc ekonomiczna (**6** uczniów). W ostatnim roku szkolnym w szkołach, odnotowano **6** interwencji policyjnych z udziałem nieletnich a poza szkołą **7** interwencji policyjnych. **2** uczniów ma wśród członków rodzin osoby z wyrokiem za znęcanie, pobicie, bójki, gwałt, itp. (nie tylko dokonanych na rodzinie).

Wśród uczniów **3** szkół są rodzice, którzy mają ograniczone prawa rodzicielskie, bądź są ich pozbawieni (**12** rodzin).

Stworzenie pełnego obrazu diagnozy zjawiska przemocy domowej w gminie Polanów wymagało również objęcia badaniem pracowników **Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Polanowie**. Pomoc społeczna jest udzielana między innymi w przypadku przemocy w rodzinie. Z danych MGOPS w Polanowie wynika, iż pod opieką pozostaje **590** rodzin. Są to rodziny z różnymi problemami, takimi jak: alkoholizm (51 rodzin), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (180 rodzin), przemoc w rodzinie (12 rodzin). **Dane za rok 2014.**

Ciekawym jest fakt, że tak duża liczba rodzin z problemami w zakresie funkcjonowania rodziny wskazywana przez MGOPS nie ma przełożenia na wyniki ankiet przeprowadzone wśród uczniów. Potwierdza to przypuszczenie, że uczniowie nie dostrzegają problemu przemocy we własnych domach, wstydzą się go lub uważają przejawy przemocy za rzecz naturalną w stosunkach rodzinnych.

Wykres nr 25

Wśród ww. rodzin MGOPS zdiagnozował problemy przemocy w rodzinie. Zjawisko przemocy fizycznej rozumianej jako uderzenia bójki i szarpanie, werbalnej oraz przemocy emocjonalnej występuje w **12** rodzinach. W tym przemoc w postaci werbalnej występuje, zdaniem pracowników MGOPS bardzo często, natomiast

fizyczna często. Najczęściej przyczyną przemocy domowej w rodzinach podopiecznych MGOPS w Polanowie jest uzależnienie, np. alkohol, narkotyki, bezrobocie oraz niezaradność życiowa. Rzadziej przyczyną przemocy w rodzinie jest wychowanie („powielanie scenariusza”) a także warunki socjalne w domu.

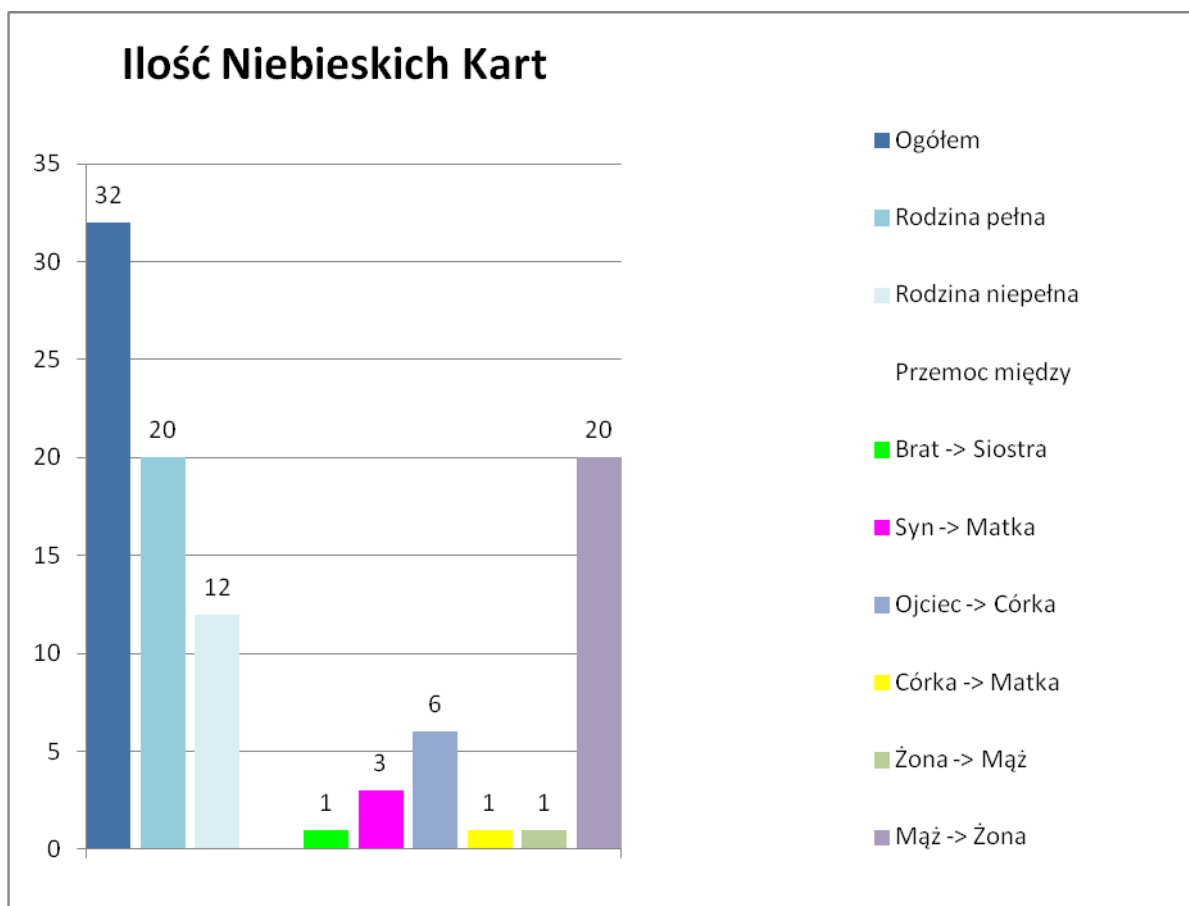
Pracownicy MGOPS obok zdiagnozowanych już przypadków przemocy domowej podejrzewają, iż przemoc taka może występować jeszcze w 13 rodzinach. Podejrzenia najczęściej dotyczą przemocy fizycznej, werbalnej i emocjonalnej, a ich przyczyną są uzależnienia, bezrobocie oraz niezaradność życiowa.

Działania na rzecz przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej MGOPS w Polanowie podejmuje we współpracy z Policją, szkołami, ZOZ i innymi instytucjami, podmiotami zaangażowanymi w walkę z przemocą w rodzinie na terenie gminy Polanów.

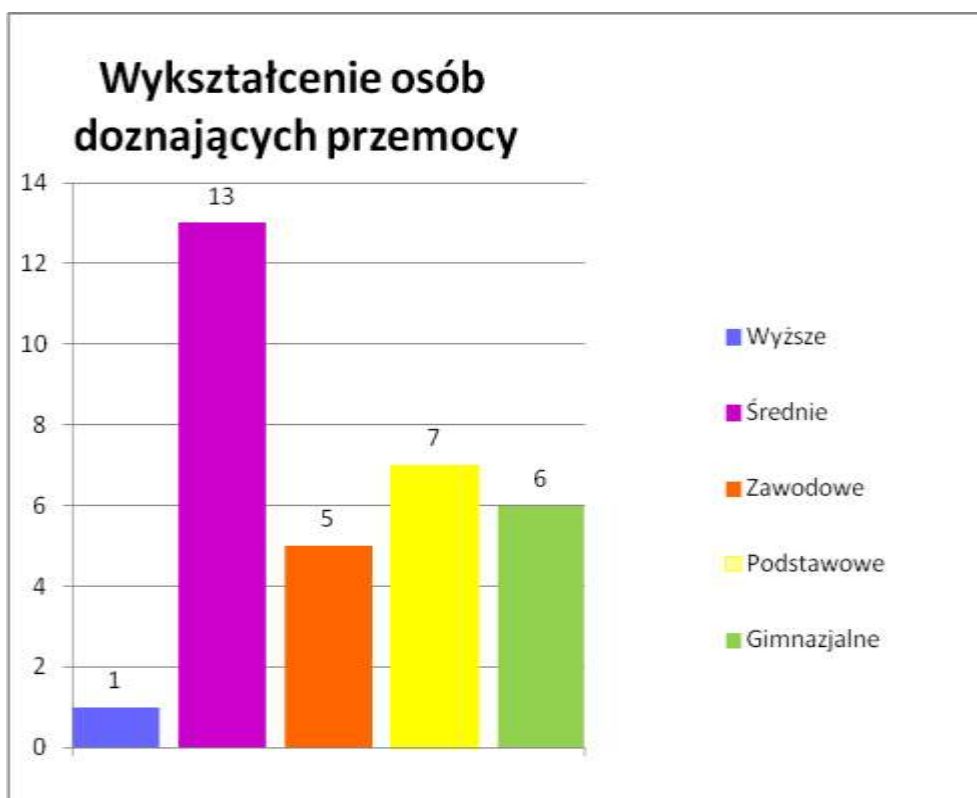
Z danych MGOPS w Polanowie wynika, że założono 32 Niebieskie Karty. Zakłada się je w przypadku stwierdzenia występowania problemu przemocy w rodzinie, a dotyczą zachowań przemocowych różnych członków rodziny wobec siebie.

Najczęstszymi przypadkami przemocy w rodzinach są te, które dotyczą mężczyzn (mężów) wobec kobiet (żon) – wykres nr 26.

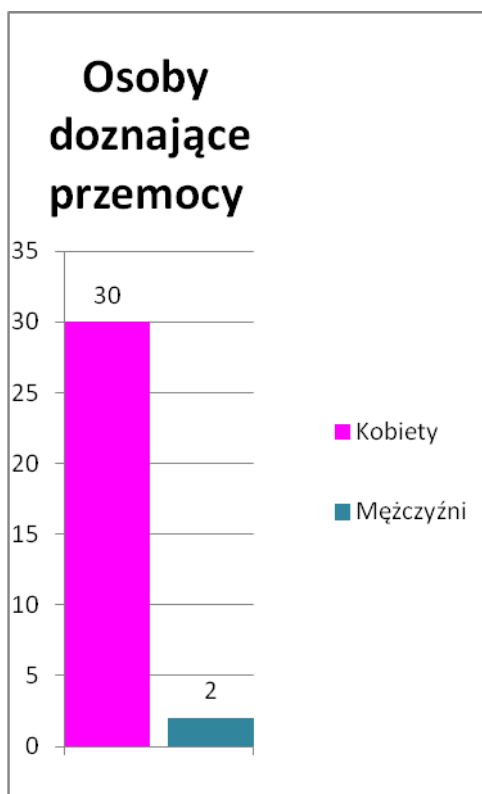
Wykres nr 26

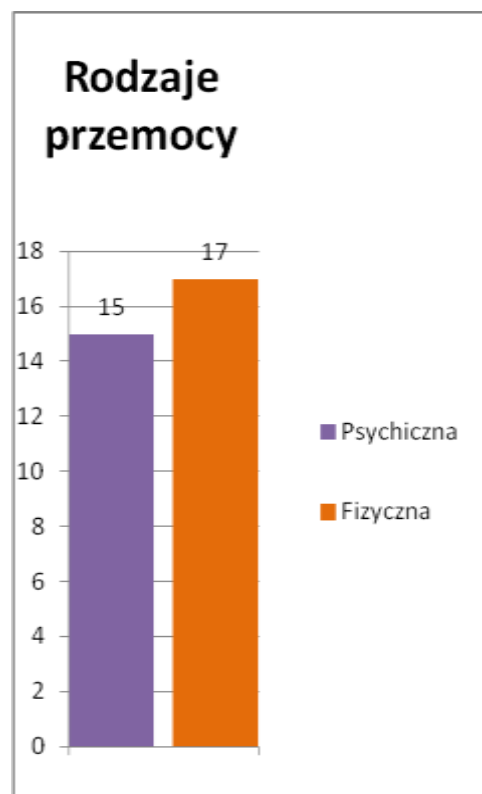
Wykres nr 27

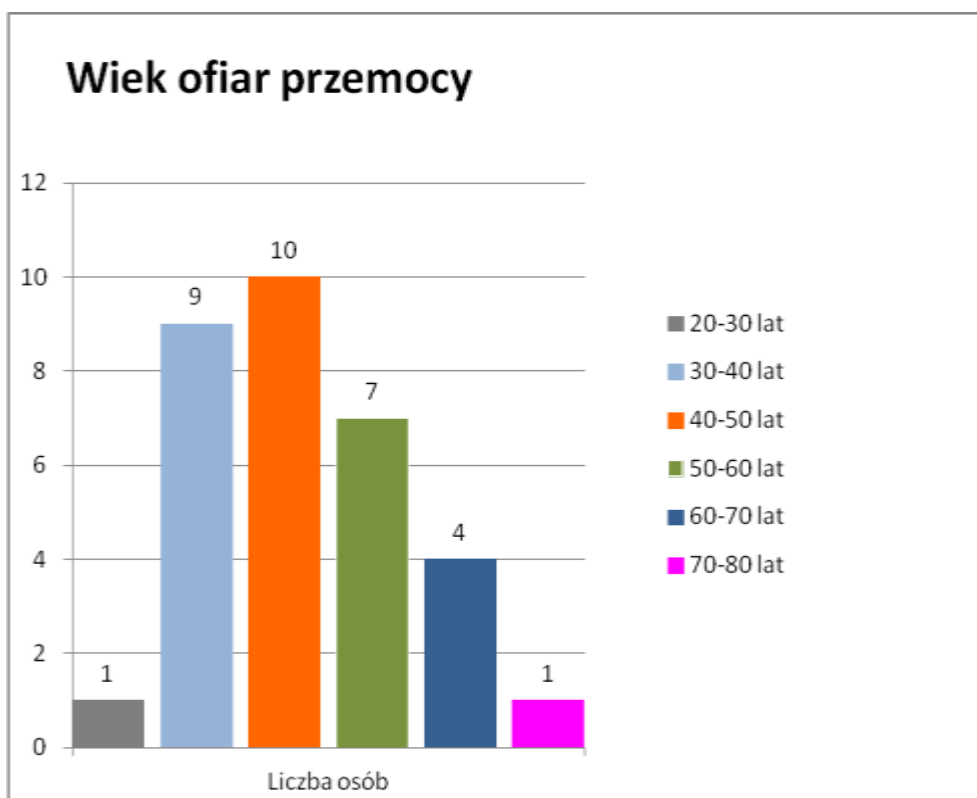
Wykres nr 28

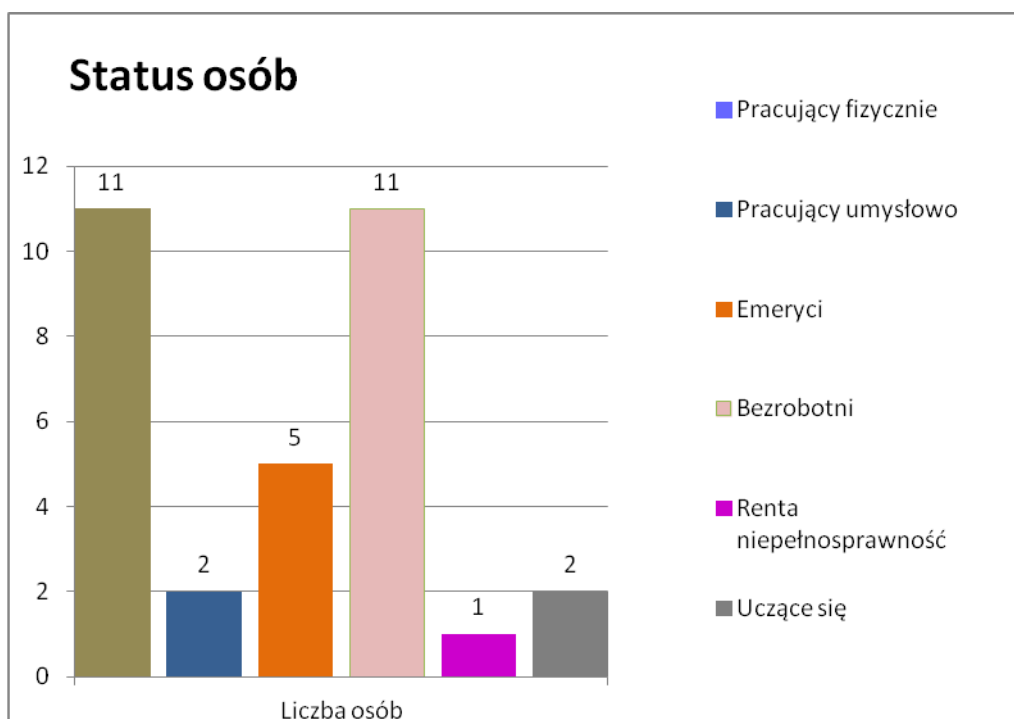
Wykres nr 29

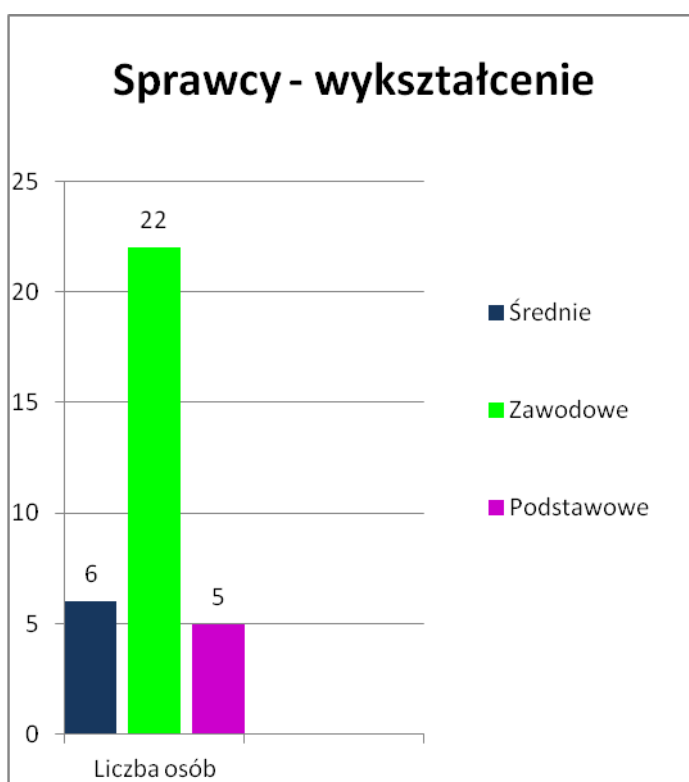
Wykres nr 30

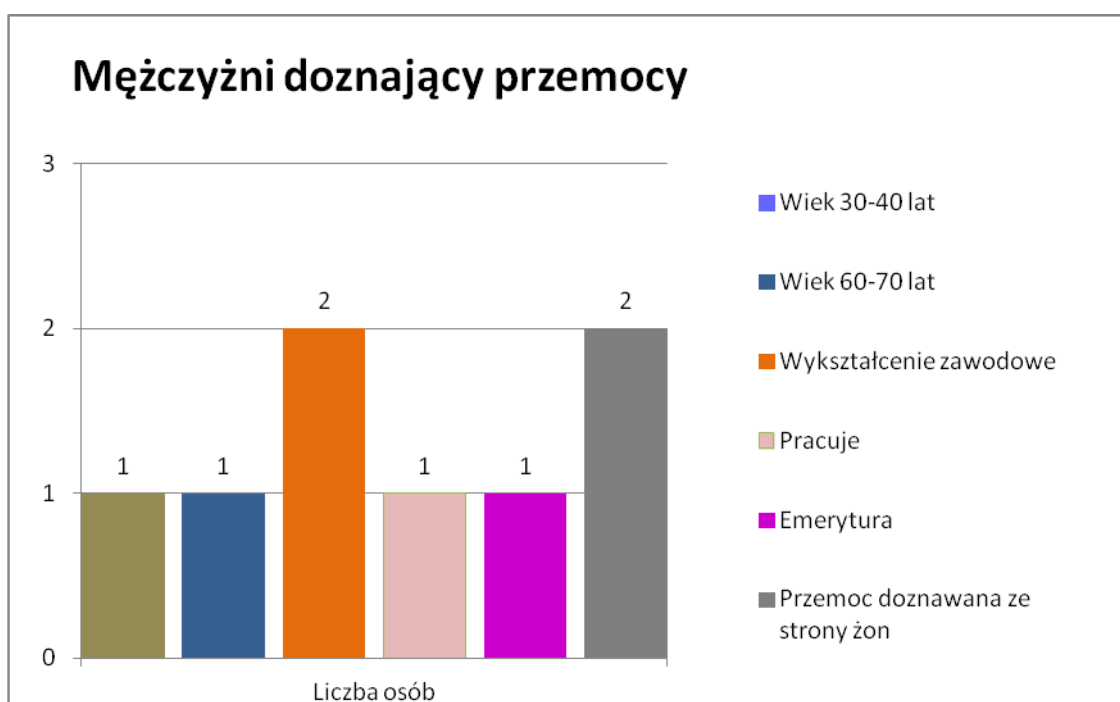
Wykres nr 31

Wykres nr 32

Wykres nr 33

V. Wnioski i rekomendacje

Dzięki szeroko zakrojonym działaniom różnych instytucji wzrosła świadomość społeczna dotycząca przemocy. Jest ona jednak nadal niezadowalająca.

WNIOSKI

Niniejszą diagnozę opracowano na podstawie wyników badania w zakresie grup zagrożonych zjawiskiem przemocy w gminie Polanów.

Na etapie metodologii badań przyjęto, iż do grup ryzyka, realnie zagrożonych stosowaniem przemocy zalicza się: kobiety, mężczyzn, dzieci i młodzież oraz osoby starsze i niepełnosprawne. Przegląd literatury dostarczył wyczerpujących dowodów, aby móc założyć hipotezy o stosowaniu przemocy domowej wobec każdej z tych grup.

Wrażliwość problemu jakim jest przemoc w rodzinie, dotychczasowy brak badań terenowych w tym zakresie oraz niewielkie zrozumienie społeczne dla idei diagnozy, powodowało trudności w określeniu skali zjawiska w gminie Polanów.

W toku badań prowadzonych w gminie Polanów wyróżniono kilka zasadniczych aspektów sukcesywnie pojawiających się w wypowiedziach mieszkańców i odnoszących się do przemocy domowej.

Badania pozwoliły na oznaczenie następujących wniosków:

Wnioski i rekomendacje

Wniosek 1 Tendencyjne rozumienie pojęcia „przemocy domowej”, „przemocy w rodzinie”.

Przemoc, której przejawem są plucie, rzucanie i coś złego nie jawi się mieszkańcom gminy jako jedna z form przemocy. Podobnie, problemy życia codziennego i towarzysząca im agresja słowna, manipulacje, a szczególności zaniedbanie i porzucenie nie funkcjonują w świadomości badanych jako przemoc. Można zatem stwierdzić, że zdaniem badanych przemoc to jedynie fizyczne, zamierzone, powtarzające się działanie skierowane do innego członka rodziny. W aspekcie tym nie są rozważane straty moralne wynikające z innych niż fizyczna form przemocy.

Wniosek 2 Istnieje prawdopodobieństwo, iż przemoc domowa jest przez część społeczności gminy powszechnie akceptowana.

W wyniku tendencyjnego rozumienia pojęcia przemocy domowej istnieje społeczne przyzwolenie na akty przemocy w środowisku rodzinnym. W szczególności ma to związek z miejscem dokonywania przemocy, jakim jest dom, mieszkanie, które stanowią zamknięty dla środowiska zewnętrznego obszar. W związku z powszechnie panującym przekonaniem o nieingerowaniu w życie małżeńskie i rodzinne,

społeczność lokalna uznaje za właściwe nieupublicznianie konfliktów i problemów o podłożu rodzinnym. Zazwyczaj do przemocy dochodzi za szczelnie zamkniętymi drzwiami, a ofiary często ukrywają fakt doznawanej krzywdy. Przemoc w rodzinie jest także problemem wstydlivym i dlatego trudnym do zdiagnozowania.

Należy podkreślić, iż w świadomości nie wszystkich badanych zachowania negatywne i nieakceptowane społecznie są przejawem przemocy. Potwierdza to wniosek, iż przemoc fizyczna, werbalna, ekonomiczna i inne towarzyszą życiu codziennemu niektórym mieszkańcom gminy.

Wniosek 3 „Powielanie scenariusza wychowawczego” jako kluczowy element dziedziczenia zachowań przemocowych.

Problem przemocy w rodzinie, najczęściej występuje w rodzinach, w których pojawiają się jakieś inne problemy: uzależnienia, tj. alkohol, narkotyki, problemy finansowe, problemy rodzinne tj. problemy małżeńskie, choroba bądź śmierć kogoś bliskiego, czy problemy związane z pracą. Jednocześnie nie zawsze musi wystąpić któryś z wyżej wymienionych pretekstów. Przyczyną przemocy może być także przykład dorosłych, wychowanie czy wzorzec powielany w mediach. W kontekście występowania w gminie przemocy w rodzinie, nie można jednak pominąć przyczyn o charakterze wychowawczym, zwłaszcza, że istnieje ryzyko powielania obecnego w tych domach scenariusza wychowawczego przez kolejne pokolenia.

Wniosek 4

Badanie pokazało również, iż rodzice w gminie Polanów mają określony system reakcji na negatywne zachowania. W większości przypadków kary przybierają postać rozmów dyscyplinujących, upomnień, czy ograniczenia przyjemności. Odnotowano także sytuacje braku zupełnego zainteresowania rodziców sprawami ich dzieci, oraz braku reakcji na negatywne ich zachowania lub akty agresji podejmowane jako reakcja na nie.

Sumarycznie, w wyniku badania powstał pozytywny obraz dużej świadomości w gminie, co do polubownego rozwiązywania konfliktów. Pozwala to twierdzić, iż przekonania badanych w tym względzie, rzutują na ich skłonności do określonych zachowań w konkretnych sytuacjach rodzinnych. Stanowi to również podstawę do budowania braku przyzwolenia społecznego do stosowania przemocy w rodzinie.

Wniosek 5

Badanie dowodzi, iż w domach w gminie Polanów zdarzają się przypadki przemocy. Pojawiają się one najczęściej w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami, ofiarami, sprawcami są jedynie członkowie rodziny.

Z uwagi jednak na fakt, zadeklarowania przez badanych raczej rzadkiej częstotliwości występowania przemocy domowej, szereg zjawisk i form przemocy może nie być prawidłowo interpretowana (zgoda na określone negatywne

zachowania), zarówno przez świadków, ofiary, jak i agresorów. Ich poziom wiedzy i kompetencji społecznych, a w wielu przypadkach również zaburzeń emocjonalnych (np. uzależnienia) generować może niejednoznaczną w wielu przypadkach ocenę.

Wniosek 6

Badanie pokazało, iż w większości przypadków sprawcą przemocy domowej jest mężczyzna: mąż lub ojciec.

Wniosek 7

Szkoły w gminie Polanów monitorują zjawisko przemocy w rodzinach uczniów.

Szkoły z terenu gminy Polanów aktywnie włączyły się w badanie „Diagnoza rodzin zagrożonych przemocą” umożliwiając wykonanie badania wśród swoich uczniów, jak również wypełniając formularz dla szkół. Szkoły monitorują obok zachowań agresywnych, również zachowania skrajnie różne od agresywnych wśród dzieci, mogące sugerować stosowanie przemocy wobec dzieci, np. poczucie strachu, lęku, wycofanie, alienacje, małomówność, obniżone poczucie wartości, itp.. We wszystkich szkołach zauważa się zachowania agresywne, które dotyczą wyłącznie sytuacji, w której agresorem jest uczeń. Występują one rzadko i przybierają postać przemocy fizycznej w rozumieniu: uderzenia, bójki, szarpanie, werbalnej w rozumieniu: przezwiska, wyśmiewanie, emocjonalnej w rozumieniu: zastraszanie, grożenie.

REKOMENDACJE

Na podstawie wyciągniętych wniosków można podkreślić najważniejsze kwestie, wymagające uwagi ze strony władz samorządowych oraz służb funkcjonujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, mających wpływ na kształtowanie i wdrażanie praktycznych działań w gminie Polanów.

Istniejący na terenie gminy problem przemocy domowej wymaga podjęcia działań na różnych poziomach interwencji i wśród wielu instytucji. Wieloaspektowość problemu sprawia, iż należy zbudować lokalny system wspierania rodzin objętych i zagrożonych przemocą domową.

Aby instytucje i podmioty z terenu gminy Polanów statutowo zobligowane do podejmowania intensywnych i wielowymiarowych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie mogły tworzyć i wdrażać spójny system przeciwdziałania zjawiskom przemocy domowej rekomenduje się:

Rekomendacja 1 Prowadzenie działań korekcyjno-edukacyjnych oraz interwencyjno-prawnych wobec wszystkich osób dotkniętych przemocą w rodzinie (ofiary, sprawców i świadków).

Należy publikować artykuły dotyczące zjawiska przemocy w prasie lokalnej, na stronach internetowych instytucji, gazetkach szkolnych itp.

Tylko kompleksowe objęcie całej, dysfunkcyjnej rodziny działaniami prewencyjnymi może prowadzić do minimalizacji skali zjawiska oraz minimalizacji jego akceptacji społecznej. Z uwagi na destrukcyjny charakter przemocy domowej, która w zależności od sytuacji może być przyczyną, bądź skutkiem dysfunkcji w rodzinie, konieczne jest maksymalne zbliżenie oferty pomocowej do mieszkańców.

Stąd prowadzenie działań korekcyjno-edukacyjnych, uświadamiających, bądź informacyjnych może przyczynić się do stopniowej samoeliminacji niepożądanego zjawiska. Działania interwencyjno-prawne muszą istnieć i być realizowane w stosunku do sprawców przemocy, celem ochrony zdrowia fizycznego i psychicznego oraz życia ofiar.

Rekomendacja 2 Edukacja mieszkańców gminy i lokalnych instytucji w kontekście uwrażliwienia społecznego na przeciwdziałanie przemocy domowej.

Wykorzystywać w większym stopniu świetlice środowiskowe w celu upowszechniania informacji i poradnictwa na temat przemocy.

Uwrażliwiać społeczność gminną na zjawisko przemocy organizując kampanie społeczne (świetlice środowiskowe, biblioteka, szkoły, struktury kościelne).

Jedyną szansą na zahamowanie wzrostu przemocy domowej w gminie jest podjęcie szerokich działań zapobiegawczych skierowanych też do mieszkańców, liderów i instytucji, mogących pełnić status obserwatorów sytuacji patologicznych. Z uwagi na dość niski poziom aktywności społecznej i postaw obywatelskich konieczne jest prowadzenie działań edukacyjnych, uświadamiających i uwrażliwiających na problem przemocy domowej. Działania te powinny skutkować wzrostem świadomości oraz umiejętności właściwego reagowania na sytuacje kryzysowe, a przede wszystkim likwidacją przemocy jako tematu tabu.

Rekomendacja 3 Prowadzenie współpracy z instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar w ujęciu terytorialnym i merytorycznym.

Z uwagi na brak, na terenie gminy, zarówno ośrodka interwencji kryzysowej, jak i innych wyspecjalizowanych instytucji z zakresu pomocy ofiarom przemocy, konieczne jest nawiązanie i prowadzenie ścisłej i stałej współpracy z instytucjami działającymi w tym zakresie w okolicznych gminach i miastach. Wypracowanie zasad współpracy będzie miało na celu poprawę sytuacji ofiar przemocy – objęcie ich specjalistycznym wsparciem oraz zmniejszenie przejawów agresji przez sprawców. Mając na uwadze ograniczenia finansowe gminy, nie można oczekiwać, iż tego typu instytucje będą funkcjonować na terenie gminy. Dlatego rekomenduje się też rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym.

Rekomendacja 4 Realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Obowiązek ustawowy nałożony na gminy w postaci realizacji programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie może organizować proces przeciwdziałania przemocy domowej w gminie. Zaangażowanie maksymalnej liczby podmiotów i instytucji oraz lokalnych liderów przyczyniać się może wielowymiarowo do zmiany zachowań, postaw i świadomości mieszkańców. Kluczowe znaczenie w opracowaniu i wdrażaniu założeń programu ma dobór metod, środków i narzędzi jego realizacji.

Ze względu na fakt ograniczonego dostępu mieszkańców gminy Polanów do specjalistów (prawnik, psycholog, terapeuta ds. przemocy) niezbędne jest umożliwienie korzystania z porad w/w. dotychczas możliwość dostępu do specjalistów w gminie Polanów istnieje lecz nie jest stała, w związku z tym wielu potrzebujących nie ma możliwości z niej skorzystać (kolejki do psychologa). Z rozmów z mieszkańcami gminy wynika, że korzystaliby z porad specjalistów gdyby mieli możliwość bezpośredniego, anonimowego spotkania bez wcześniejszych zapisów i pośredników, np. w postaci szkoły czy MGOPS.

Rekomendacja 5 Intensyfikacja prac zespołu interdyscyplinarnego, w szczególności w zakresie prowadzenia interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie oraz zmniejszenie zakresu obowiązków osobom zaangażowanym w przeciwdziałanie przemocy (dotychczas osoby te najczęściej wykonują zadania z wielu zakresów, co ma wpływ na ich pracę, a w rezultacie przekłada się na ilość rozpatrzonych spraw i wydłużenie czasu realizacji zamierzonych działań)

Rekomendacja 6 Zaoferowanie nowej usługi społecznej w postaci działań edukacyjnych mających na celu wzmocnienie opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową.

Organizować "szkoły dla rodziców" i punkty konsultacyjne- stałe, celowe i cykliczne spotkania ze specjalistami w miejscach dostępnych dla mieszkańców (szkoły, świetlice środowiskowe)

Niski poziom kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców, brak umiejętności właściwego reagowania w sytuacjach stresogennych oraz kumulacja różnego rodzaju problemów, powoduje często wewnętrzną irytację, prowadzącą do stosowania przemocy. Wzmocnienie roli rodziców, wyposażenie ich w odpowiednie kompetencje, w tym np. w zakresie treningu zastępowania agresji ograniczyć może zjawisko przemocy domowej, wynikającej z niepowodzeń rodzicielskich.

Rekomendacja 7 Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Każdy przypadek przemocy wymaga indywidualnego podejścia już od momentu podejrzenia, aż do zasądzenia właściwej sankcji. W tym kontekście inicjowanie

działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie wymaga rozwagi, wiedzy i doświadczenia oraz dbałości o bezpieczeństwo ofiar przemocy. Dlatego każda inicjatywa skierowana do sprawców przemocy powinna być konsultowana z właściwymi instytucjami.

W związku z powyższym wydaje się za konieczne zwiększenie nakładów finansowych z budżetu gminy na działania pomocowe.

VI. Podstawy prawne dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego.

Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym.

3. Zespół interdyscyplinarny powołuje wójt, burmistrz albo prezydent miasta.

4. W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele:

- 1) jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;
- 2) gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
- 3) Policji;
- 4) oświaty;
- 5) ochrony zdrowia;
- 6) organizacji pozarządowych.

5. W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi także kuratorzy sądowi.

6. W skład zespołu interdyscyplinarnego mogą wchodzić także prokuratorzy oraz przedstawiciele podmiotów innych niż określone w ust. 4, działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;

2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie

promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;

3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,

4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,

2) opracowanie i realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie

Do zadań własnych samorządu województwa należy w szczególności:

1) opracowanie i realizacja wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

2) opracowywanie ramowych programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz ramowych programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;

3) organizowanie szkoleń dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Do zadań wojewody należy w szczególności:

1) powoływanie i odwoływanie Wojewódzkiego Koordynatora Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;

2) nadzór nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowanych przez samorząd gminny, powiatowy i województwa.

Inne akty prawne

1) Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r., poz. 182) z późn. zm.),

2) Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r. poz. 1356, z późn. zm.),

3) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomani (Dz. U. z 2012 r., poz. 124, z późn. zm.),

- 4) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r., poz. 1118, z późn. zm.),
- 5) Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2012 r., poz. 788, z późn. zm.),
- 6) Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990r. o policji (Dz. U. z 2007r. Nr 43, poz. 277, z późn.zm.)
- 7) Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572,z późn. zm.),
- 8) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.),
- 9) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Postępowania Karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555,z późn. zm.),
- 10) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury Niebieskie Karty oraz wzorów formularzy Niebieska Karta (Dz. U. Nr 209, poz. 1245).

Inne dokumenty:

- a) Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 - 2020 (Uchwała nr 76/2014 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r.)
- b) Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2012-2020 (Uchwała nr XIII/154/12 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 21 lutego 2012 r.)
- c) Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Koszalińskim na lata 2012 – 2017

VII. Cele, obszary, działania, wskaźniki, instytucje i podmioty realizujące Program

Rozdział 1.

Cel główny Programu

Zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Polanów

Program będzie realizowany poprzez wdrożenia na terenie gminy Polanów systemowych rozwiązań w zakresie profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie w poprzez działania w następujących obszarach:

1. Obszar: Profilaktyka i edukacja społeczna – kierowany jest do ogółu mieszkańców w tym do osób i rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie.
2. Obszar: Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie – kierowany jest do osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w tym do kobiet, mężczyzn, dzieci, współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób z niepełnosprawnościami lub osób niesamodzielnych.
3. Obszar: Oddziaływania na osoby stosujące przemoc w rodzinie – kierowany do osób stosujących przemoc w rodzinie, jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się oddziaływaniem na osoby stosujące przemoc.
4. Obszar: Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie – kierowany jest do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

VIII. Obszar: Profilaktyka i edukacja społeczna

1.1 Cel główny

Zwiększenie intensywności działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Polanów.

1.2 Cele szczegółowe

1. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy Polanów w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie
2. Integracja środowiska lokalnego w celu szybszej reakcji na zjawisko przemocy w rodzinie
3. Zwiększenie świadomości społecznej na temat szkodliwości przemocy w rodzinie

Działania	Wskaźniki	Podmiot realizujący
Cykl spotkań psychologiczno-edukacyjnych rodziców w czasie wywiadówek szkolnych (szkoła podstawowa –klasa I, 1 szkoła gimnazjalna - klasa I, w gminie Polanów łącznie 8 klas=215 osób, 8 spotkań po 45 min	- <u>Wskaźniki miękkie:</u> -wzrost świadomości rodziców na temat wpływu zjawiska przemocy w rodzinie na rozwój emocjonalny - wzrost wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie - wzrost kompetencji wychowawczych - spadek zachowań agresywnych ze strony rodziców nad dziećmi <u>Wskaźniki twarde:</u> - 220 rodziców odbiorców - 4 szkoły objęte Programem - 360 min=8 h po 45min edukacji - 200 ulotek rozdanych po spotkaniu z rodzicami	MGOPS Polanów Zespół Interdyscyplinarny placówki oświatowe
Kampania edukacyjno-informatyczna w ramach pikniku rodzinnego : - zakup ulotek, plakatów	<u>Wskaźniki miękkie:</u> - wzrost wiedzy na temat instytucji zajmujących się problemem przemocy oraz poznanie specjalistów pracujących na terenie gminy Polanów ; - wzrost wiedzy na temat zjawiska przemocy, skutki, mity przemocy	GOPS Polanów Zespół Interdyscyplinarny placówki oświatowe organizacje pozarządowe

- rozpropagowanie ich uczestnikom oraz instytucjom zajmującym się problematyką przemocy na terenie gminy Polanów	<u>Wskaźniki twarde-</u> - 3000 ulotek - 200 plakatów - 1 punkt informacyjny obsługiwany przez 2 specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie - około 100 mieszkańców -	
Cykl artykułów w lokalnej prasie na temat zjawiska przemocy w rodzinie	<u>Wskaźniki miękkie:</u> - wzrost świadomości lokalnej na temat zjawiska przemocy w rodzinie - wzrost informacji gdzie można uzyskać pomoc <u>Wskaźniki twarde:</u> - ilość ukazanych artykułów na temat zjawiska przemocy w rodzinie, roli świadka - 1000 egzemplarzy – 1 nakład	MGOPS Polanów Zespół Interdyscyplinarny

2. Obszar: Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

2.1 Cel główny:

Kompleksowa pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

2.2 Cele szczegółowe

1. Zwiększenie dostępności do materiałów związanych z profilaktyką w zakresie przeciwdziałania przemocy
2. Bliższy kontakt z osobami mieszkającymi w małych miejscowościach, które doznają przemocy
3. Rozszerzenie profilaktyki nad osobami starszymi doznającymi przemocy
4. Zwiększenie skuteczności działań wobec dzieci doznających lub będącymi świadkami przemocy

Działania	Wskaźniki	Podmiot realizujący
Działalność Punktu informacyjno-edukacyjnego na rzecz osób dotkniętych	<u>Wskaźniki miękkie:</u> - świadomość uzyskania pomocy ; - wiedza na temat zjawiska przemocy; -zmiany przekonań, mentalności na temat przemocy;	MGOPS Polanów zespół interdyscyplinarny miejsko - gminna

przemocą w rodzinie oraz znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej - odbiorcy: dzieci, młodzież, dorośli	- zmiany w funkcjonowaniu rodzin; - wzrost kompetencji wychowawczych - zmniejszenie przemocy <u>Wskaźniki twarde:</u> - ilość udzielonych porad prawnych, psychologicznych; - ilość osób zgłaszających się do Punktu	komisja rozwiązywania problemów alkoholowych organizacje pozarządowe
Grupa wsparcia dla seniorów, w tym doświadczających przemocy	<u>Wskaźniki miękkie:</u> - zwiększenie świadomości problemu przemocy, -- podniesienie samooceny osób doświadczających przemocy, - większa gotowość do zmiany, - lepsza kondycja psychiczna, - nabycie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych <u>Wskaźniki twarde:</u> - od 8 do 15 osób na grupie; - liczba spotkań – co najmniej raz w miesiącu	MGOPS Polanów Zespół Interdyscyplinarny Miejsko - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych organizacje pozarządowe
Działania	Wskaźniki	Podmiot realizujący
Podejmowanie działań przez zespół interdyscyplinarny i grupy robocze w oparciu o procedurę Niebieskiej Karty	<u>Wskaźniki twarde:</u> - ilość posiedzeń zespołu interdyscyplinarnego, - ilość osób objętych pomocą zespołu i grup roboczych, - ilość powołanych grup roboczych, - ilość posiedzeń grup roboczych, - ilość osób doświadczających przemocy ujawnionych w Niebieskich Kartach - ilość osób stosujących przemoc w rodzinie ujawnionych w Niebieskich Kartach	MGOPS Polanów Zespół Interdyscyplinarny
Prowadzenie zajęć w świetlicy środowiskowej z dziećmi oraz z dziećmi doświadczającymi lub będącymi świadkami	<u>Wskaźniki miękkie:</u> - wzrost świadomości w rodzinie na temat szkodliwości stosowania przemocy wobec dzieci <u>Wskaźniki twarde:</u> - liczba dzieci z rodzin dotkniętych przemocą	MGOPS Polanów, Zespół Interdyscyplinarny Miejsko - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych organizacje

przemocy		pozarządowe POKiS
----------	--	----------------------

3.Obszar: Oddziaływania na osoby stosujące przemoc w rodzinie

3.1 Cel główny

Zapobieganie szerzeniu się przemocy w rodzinie

3.1 Cel szczegółowy

1. Poprawa sprawności i jakości świadczonych usług w zakresie przemocy w rodzinie przez instytucje do tego zobowiązane
2. Uświadamianie społeczeństwu lokalnemu o groźnych skutkach przemocy w rodzinie
3. Informowanie do tego powołanych instytucji o występowaniu przemocy w rodzinie

Działania	Wskaźniki	Podmiot realizujący
Realizacja procedury Niebieskiej Karty przez uprawnione podmioty	<u>Wskaźniki miękkie:</u> - wzrost wiedzy na temat zjawiska przemocy - poszerzenie świadomości <u>Wskaźniki twarde:</u> - ilość sporządzonych pism do Sądu - ilość rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty - ilość wszczętych postępowań oraz odmów wszczęcia w sprawach związanych z przemocą w rodzinie - ilość zakończonych procedur Niebieskiej Karty z powodu:	MGOPS Polanów Zespół Interdyscyplinarny
Rozpowszechnianie informatorów	<u>Wskaźniki miękkie:</u> - wzrost wiedzy na temat zjawiska	MGOPS Polanów Zespół

o instytucjach rządowych i samorządowych, podmiotach oraz organizacjach pozarządowych, które realizują programy dla osób stosujących przemoc w rodzinie	przemocy -zmniejszenie zachowań przemocowych -nabycie wiedzy i umiejętności (komunikacyjnych, kontrolujących radzenia sobie z nieprzyjemnymi emocjami) <u>Wskaźniki twarde:</u> - ilość informatorów opracowanych przez jednostki samorządu terytorialnego zawierających dane podmiotów oraz organizacji pozarządowych	Interdyscyplinarny
Programy korekcyjno-edukacyjne oraz interwencyjno-prawne wobec osób stosujących przemoc	<u>Wskaźniki miękkie:</u> - zmiana postaw osób stosujących przemoc - zaprzestanie agresywnych zachowań wobec członków rodziny - radzenie sobie z trudnymi emocjami <u>Wskaźniki twarde:</u> - ilość osób biorących udział w tych programach - ilość edycji prowadzonych zajęć	MGOPS Polanów Zespół Interdyscyplinarny Miejsko - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych policja placówki oświatowe ochrona zdrowia organizacje pozarządowe

4. Obszar: Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Cel główny: Poprawa skuteczności działań osób i instytucji zobowiązanych do przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez udział w szkoleniach, superwizji

Cel szczegółowy:

1. Zapewnienie doskonalenia zawodowego osobom pracującym z osobami doświadczającymi i stosującymi przemoc w rodzinie
2. Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami doświadczającymi i stosującymi przemoc

3. Poprawa sprawności i jakości świadczonych usług w zakresie przemocy w rodzinie przez instytucje do tego zobowiązane i uprawnione.

Działania	Wskaźniki	Podmiot realizujący
Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez udział w szkoleniach.	<u>Wskaźniki miękkie:</u> - wzrost kompetencji wiedzy na temat mechanizmów przemocy - wzrost kompetencji osób realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie - skuteczna pomoc i wczesna diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie <u>Wskaźniki twarde:</u> - liczba osób uczestniczących w szkoleniach - ilość przeszkolonych osób każdej ze służb lub podmiotów - liczba szkoleń	MGOPS Polanów Zespół Interdyscyplinarny
Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących z osobami doświadczającymi i stosującymi przemoc w formie superwizji	<u>Wskaźniki miękkie</u> - zmniejszenie poczucia wypalenia zawodowego - zmniejszenie poczucia obciążenia pracą <u>Wskaźniki twarde:</u> - liczba osób biorących udział w superwizji - ilość osób poddanych różnym formom wsparcia psychologicznego	MGOPS Polanów Zespół Interdyscyplinarny

1. Odbiorcy Programu

1. Osoby doświadczające przemocy w rodzinie:

- a) dzieci, młodzież,
- b) współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych,

- c) osoby niepełnosprawne,
- d) osoby starsze.
- 2. Osoby stosujące przemoc w rodzinie.
- 3. Świadkowie przemocy.
- 4. Przedstawiciele władz lokalnych, instytucji, organizacji pozarządowych oraz służb pracujących na rzecz dziecka i rodziny.
- 5. Społeczność lokalna.

2. Przewidywane efekty realizacji Programu

Zakłada się, że dzięki realizacji Programu na terenie gminy Polanów osiągnięte zostaną następujące efekty:

- 1. Zmiana postaw społeczeństwa wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
- 2. Zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w problematykę przeciwdziałania przemocy.
- 3. Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.
- 4. Promowanie wartości rodziny i wychowania bez przemocy
- 5. Promowanie trzeźwego stylu życia
- 6. Stworzenia systemu współpracy wszystkich instytucji i organizacji działających w Polanowie w obszarze przeciwdziałania przemocy.
- 7. Odpowiednie przygotowanie osób pomagających osobom doświadczającym i stosującym przemoc w rodzinie.
- 8. Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą.
- 9. Niwelowanie skutków przemocy w rodzinie.
- 10. Podniesienie jakości usług świadczonych przez przedstawicieli instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy.
- 11. Wzrostu liczby osób profesjonalnie zajmujących się świadczeniem usług na rzecz osób i rodzin zagrożonych lub dotkniętych przemocą oraz osób stosujących przemoc.

1. Realizatorzy

Działania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy powinny być prowadzone we wszystkich jednostkach na terenie gminy Polanów, które w ramach swoich działań zajmują się ochroną, czy też wsparciem rodziny i jej członków.

Realizatorami Gminnego programu przeciwdziałania przemocy oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w gminie Polanów są:

L.p	Podmioty realizujące Program	Zadania
1	Zespół Interdyscyplinarny	Integrowanie, koordynowanie, monitorowanie i ewaluacja działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
2	Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Polanowie	Praca socjalna, poradnictwo: prawne, psychologiczne, wsparcie finansowe, zapewnienie schronienia osobom bezdomnym lub potrzebującym wsparcia, warsztaty pogłębiające umiejętności wychowawcze rodziców, monitoring i ewaluacja podjętych działań, sporządzanie Niebieskich Kart . Monitorowanie i ewaluacja działań
3	Miejsko - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,	Konsultacje i porady dla osób doświadczających przemocy, podejmowanie działań zmierzających do objęcia leczeniem odwykowym osób stosujących przemoc i osób dotkniętych przemocą uzależnionych od alkoholu, sporządzanie Niebieskich Kart. Monitorowanie i ewaluacja działań
4	Oświata	Konsultacje i porady dla rodziców dzieci sprawiających trudności wychowawcze oraz pomoc pedagogiczna dla wychowanków, podejmowanie interwencji w przypadku stwierdzenia przemocy wobec dzieci, sporządzanie Niebieskich Kart, wczesna diagnoza, realizacja projektów profilaktycznych podejmujących problematykę przemocy, udział w kampaniach edukacyjno- informacyjnych. Monitorowanie i ewaluacja działań.
		Udzielanie pomocy medycznej, ochrona

5	Służba zdrowia	zdrowia pacjenta doświadczającego przemocy w rodzinie, rozpoznanie sygnałów świadczących o występowaniu przemocy w rodzinie. W przypadku stwierdzenia podczas badania lub podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadomienie organów ścigania. Sporządzanie Niebieskich Kart, wystawianie zaświadczeń lekarskich o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała, działań związanych z użyciem przemocy. Monitorowanie i ewaluacja działań.
6	Policja	Podejmowanie interwencji w związku z przemocą w rodzinie i sporządzanie dokumentacji z ich przebiegu, sporządzanie Niebieskich Kart, wszczynanie postępowań karnych wobec sprawców przemocy, monitorowanie sytuacji w rodzinie przez dzielnicowych, sporządzanie wniosków w celu skierowania osób uzależnionych na leczenie odwykowe oraz do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację dziecka. Monitorowanie i ewaluacja działań
7	Organizacje pozarządowe działające na rzecz rodziny,	Poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne i prawne, wsparcie rzeczowe, prowadzenie świetlic, klubów młodzieżowych, grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy.
8	Media lokalne	Prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnej, udział w lokalnych kampaniach edukacyjnych związanych z profilaktyką przemocy i uzależnień

2. Monitoring

Monitoring realizacji Programu prowadzić będą wszystkie podmioty, które w zakresie swoich kompetencji realizują zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz podmioty, którym takie zadania zlecono do realizacji.

Wdrażanie i monitorowanie Programu zostanie powierzone zespołowi interdyscyplinarnemu. Ocena stopnia realizacji Programu odbywać się będzie na podstawie sprawozdań wykonawców poszczególnych działań, przedstawionych w rocznym sprawozdaniu z działalności zespołu interdyscyplinarnego, przedkładanym Burmistrzowi gminy Polanów.

3. Ewaluacja Programu

Program będzie ewaluowany poprzez systematyczną sprawozdawczość (jeden raz w roku). Podstawowymi wskaźnikami służącymi do ewaluacji Programu są: (liczba Niebieskich Kart, ilość interwencji, ilość osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego, ilość i rodzaj przeprowadzonych działań profilaktycznych).

Roczne sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Polanów przekładane będzie burmistrzowi do końca I kwartału.

4. Finansowanie

Realizacja Programu finansowana będzie ze środków podmiotów realizujących program i środków finansowych pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

IX. Załączniki (ankiety, formularze, itp.)

Załącznik nr 1 Ankieta adresowana do uczniów szkół

ANKIETA DLA UCZNIA

Metryczka (proszę zaznaczyć znakiem x właściwą odpowiedź lub uzupełnić):

płeć

☐ kobieta

☐ mężczyzna

wiek		
status rodzinny	moja rodzina składa się z: (mieszkamy razem)	☐ mama ☐ tata ☐ rodzeństwo ☐ inni członkowie rodziny np. babcia, dziadek, wujek, ciocia)
	liczba członków rodziny to:	
	wykształcenie mamy:	☐ podstawowe ☐ zawodowe ☐ średnie ☐ wyższe
	wykształcenie taty:	☐ podstawowe ☐ zawodowe ☐ średnie ☐ wyższe

1. Jak oceniasz atmosferę panującą w Twoim domu? (zaznacz znakiem X właściwą odpowiedź)

- ☐ bardzo dobra
- ☐ dobra
- ☐ raczej dobra
- ☐ raczej zła
- ☐ zła

- ☐ bardzo zła

2 . Jaki jest Twój kontakt z rodzicami? (zaznacz znakiem X właściwą odpowiedź)

- ☐ bardzo dobry
☐ dobry
☐ raczej dobry
☐ raczej zły
☐ zły
☐ bardzo zły

3 . Jaka jest Twoja reakcja na kłótnie z rodzicami? (zaznacz znakiem X właściwą odpowiedź)

- ☐ zamykam się w sobie (np. z nikim nie rozmawiam, staram się o tym nie myśleć)
☐ Izoluję się (np. wychodzę z domu, zamykam się w pokoju)
☐ tracę zaufanie do bliskich
☐ jestem agresywny/ agresywna
☐ płaczę
☐ wpadam w histerię

4.Czy czujesz się bezpiecznie wśród: (zaznacz znakiem X właściwą odpowiedź)

CZY CZUJESZ SIĘ BEZPIECZNIE WŚRÓD:	TAK	NIE
rodziny		
w szkole		
poza szkołą		

5. Odpowiedz krótkimi zdaniami:

W jaki sposób Rodzice okazują zainteresowanie Twoimi sprawami?

.....

Czy ktoś z rodziny wykazuje zaangażowanie w Twoje zainteresowania, przyjaźnie, hobby?

.....

Kto z rodziny broni Ciebie nawet wtedy, gdy zrobisz coś złego?

.....

Jaka kara spotyka Cię w domu za niewykonywanie obowiązków?

.....

Jak zareagowaliby rodzice według Ciebie, jeśli dowiedzieliby się , że np. piłeś, paliłeś?

.....

Jak zareagowaliby rodzice według Ciebie, jeśli dowiedzieliby się, że np. uczestniczyłeś w bójce, ukradłeś?

.....

6. Co oznacza dla Ciebie przemoc? (zaznacz znakiem X właściwą odpowiedź, maksymalnie 3 najważniejsze odpowiedzi)

- ☐ bicie kogoś
- ☐ znęcanie się fizyczne lub psychiczne
- ☐ plucie na kogoś
- ☐ agresja do drugiego człowieka
- ☐ rzucanie przedmiotami w innych
- ☐ coś złego
- ☐ nie wiem

7. Jak często spotykasz się w swoim życiu ze zjawiskiem agresji/przemocy? (zaznacz znakiem X właściwą odpowiedź)

- ☐ bardzo często
- ☐ często
- ☐ rzadko
- ☐ wcale

8. Czy kiedykolwiek doświadczyłeś/aś przemocy w rodzinie? (zaznacz znakiem X właściwą odpowiedź)

Czy kiedykolwiek doświadczyłeś/aś przemocy w rodzinie?	TAK	NIE
Byłeś/aś świadkiem		
Byłeś/aś ofiarą		
Byłeś/aś sprawcą		

9. Z jakimi formami przemocy w rodzinie się zetknąłeś/zetknęłaś? (zaznacz znakiem X jedną lub kilka odpowiedzi)

- ☐ fizyczna (np. bicie, szarpanie)
- ☐ psychiczna (np. zastraszanie, wymuszanie, wyzwiska, wyśmiewanie)
- ☐ ekonomiczna (np. wydzielanie pieniędzy, uzależnienie finansowe)
- ☐ seksualna (np. molestowanie, gwałt, demonstrowanie zazdrości)
- ☐ zaniedbywanie (np. głodzenie, niezaspakajanie podstawowych potrzeb dziecka - fizycznych lub emocjonalnych)

10. Jak często byłeś/aś świadkiem form przemocy w rodzinie? (zaznacz znakiem X właściwą odpowiedź)

- ☐ bardzo często
- ☐ często

- ☐ rzadko
- ☐ wcale

11. Kto był ofiarą przemocy w rodzinie? (zaznacz znakiem X właściwą odpowiedź)

- ☐ mama
- ☐ tata
- ☐ dzieci (Ty i twoje rodzeństwo)
- ☐ inni członkowie rodziny (babcia, dziadek, ciocia, wujek)

12. Kto była sprawcą przemocy w rodzinie? (zaznacz znakiem X właściwą odpowiedź)

- ☐ mama
- ☐ tata
- ☐ dzieci (Ty i twoje rodzeństwo)
- ☐ inni członkowie rodziny (babcia, dziadek, ciocia, wujek)

13. Czy stosowana przemoc w domu zgłoszona została do: (zaznacz znakiem X właściwą odpowiedź)

Czy stosowana przemoc w domu zgłoszona została do:	TAK	NIE
MGOPS		
Policja		
Szkoła		
Takie sprawy załatwiamy sami		

Załącznik nr 2 Formularz dla policji

FORMULARZ DLA POLICJI

.....
(imię i nazwisko osoby wypełniającej, nr telefonu kontaktowego)

1. Proszę podać liczbę interwencji domowych w roku:

	2014
	2013
	2012

2. Proszę podać liczbę interwencji domowych, których powodem była:

		2014	2013	2012
przemoc	fizyczna <i>uderzenia, bójki, szarpanie, itp.</i>			
	seksualna <i>(gwałt, molestowanie, itp.)</i>			
	werbalne <i>(przezwiśka, wyśmiewanie)</i>			
	emocjonalne <i>(zastraszanie, groźenie)</i>			
	ekonomiczna <i>(wymuszenia, kradzieże)</i>			
	zaniedbanie, porzucenie			

3. Proszę podać liczbę Niebieskich Kart, założonych w roku:

	2014
	2013
	2012

4. Proszę podać liczbę interwencji domowych, w których agresorem był/a:

		2014	2013	2012
agresor	Ojciec			
	Matka			
	Dziecko dorosłe			
	Dziecko małoletnie			
	Osoba współmieszkająca (dziadek, babcia, wuj, ciotka, itp.)			

5. Proszę określić status rodzin, u których najczęściej dochodzi do interwencji domowych oraz tych które posiadają Niebieskie Karty.

		bardzo często	często	rzadko	nigdy
status	Pełne				
	Niepełne				
	Z problemem bezrobocia				
	Wielodzietne				

	Wielopokoleniowe				
	Z problemem uzależnienia				

6. Proszę podać liczbę rodzin z dozorem kuratorskim na terenie gminy Polanów.

7. Proszę podać liczbę osób z wyrokiem sądowym (również z zawieszeniem wykonania) za wszelkie formy przemocy, np. pobicia, wymuszenia, gwałty, itp.

8. Zgłoszenia o stosowaniu przemocy najczęściej trafiają od: *(proszę zaznaczyć X)*

	bardzo często	często	rzadko	nigdy
Ofiar przemocy				
Sprawców przemocy				
Świadków stosowania przemocy (w tym osób bliskich)				
Sąsiadów, znajomych, rodziny				
Instytucji (np. policja, szkoła)				
Inne: (jakie)				

9. Czy istnieją podejrzenia o stosowanie przemocy w rodzinie na terenie gminy Polanów (również te, gdzie nie zebrano jeszcze dowodów) *(proszę zaznaczyć X)?*

	TAK
	NIE

10. Jeśli tak, to proszę określić ilu rodzin dotyczy:

11. Proszę podać liczbę interwencji domowych, których powodem była:

		2014	2013	2012
przemoc	fizyczna <i>(uderzenia, bójki, szarpanie, itp.)</i>			
	seksualna <i>(gwałt, molestowanie, itp.)</i>			
	werbalne <i>(przezwiśka, wyśmiewanie)</i>			
	emocjonalne <i>(zastraszanie, groźenie)</i>			
	ekonomiczna <i>(wymuszenia, kradzieże)</i>			
	zaniedbanie, porzucenie			

12. Proszę podać liczbę zatrzymanych nietrzeźwych kierujących pojazdami w roku:

	2014
	2013

	2012
--	------

FORMULARZ DLA SZKOŁY

.....
(nazwa szkoły)

.....
(imię i nazwisko osoby wypełniającej, nr telefonu kontaktowego)

1. Czy szkoła zdiagnozowała przypadki przemocy w rodzinie wśród uczniów swojej szkoły? (proszę zaznaczyć X)

☐

TAK

☐

NIE

2. Jeśli tak, to ile w ciągu roku szkolnego? (proszę wpisać liczbę)

☐	2013/14
☐	2012/13
☐	2011/12

3. Kto w ww. zdiagnozowanych przypadkach był ofiarą przemocy? (proszę wpisać liczbę przypadków)

☐	matka
☐	ojciec
☐	dzieci
☐	osoby starsze (np. dziadkowie)
☐	osoby niepełnosprawne

4. Czy szkoła ma podejrzenia, co do stosowania przemocy w rodzinach uczniów? Proszę o uwzględnienie zarówno przypadków rodzin, z pyt. 1-2 u których przemoc występuje nadal, bądź prawdopodobnie występuje nadal oraz tych rodzin, które dotychczas nie zostały zdiagnozowane, ale szkoła ma istotne podejrzenia, co do stosowania w rodzinie przemocy.

☐

TAK

☐

NIE

5. Jeśli tak, to w ilu rodzinach? (proszę wpisać liczbę).....

6. O stosowanie przemocy podejrzani są? (proszę wpisać liczbę przypadków)

☐	matka
☐	ojciec
☐	dzieci

	osoby starsze (np. dziadkowie)
	osoby niepełnosprawne

7. Jaka jest najczęstsza, wg Państwa opinii, przyczyna stosowania przemocy?
(proszę zaznaczyć X, maksymalnie 3 odpowiedzi)

	Uzależnienie (np. alkohol, narkotyki)
	Warunki socjalne rodziny
	Wielodzietność
	Bezrobocie
	Wychowanie („powielanie scenariusza”)
	Sposób na odreagowanie
	Niezaradność życiowa

8. Czy wśród uczniów szkoły obserwowane są zachowania skrajnie różne od agresywnych, mogące sugerować stosowanie przemocy wobec dzieci, np. poczucie strachu, lęku, wycofanie, alienacje, małomówność, obniżone poczucie wartości, itp.

☐ TAK ☐ NIE

9. Częstotliwość zachowań agresywnych w szkole (w ostatnim roku szkolnym), z podziałem na: (proszę wstawić X)

		bardzo często	często	rzadko	nigdy
agresora	uczeń > uczeń				
	uczeń > nauczyciel, inny pracownik				
	nauczyciel, inny pracownik > uczeń				
forma przemocy	fizyczna (<i>uderzenia, bójki, szarpanie, itp.</i>)				
	seksualna (<i>gwałt, molestowanie, itp.</i>)				
	werbalne (<i>przezwiska, wyśmiewanie</i>)				
	emocjonalne (<i>zastraszanie, grożenie</i>)				
	ekonomiczna (<i>wymuszenia, kradzieże</i>)				
	zaniedbanie, porzucenie				

10. Liczba uczniów w szkole stosujących (min. 1 raz) przemoc fizyczną (za ostatni rok szkolny).

11. Liczba uczniów w szkole stosujących (min. 1 raz) przemoc werbalną/emocjonalną (za ostatni rok szkolny).

12. Liczba uczniów w szkole stosujących (min. 1 raz) przemoc ekonomiczną (za ostatni rok szkolny).

13. Proszę podać liczbę interwencji policyjnych z udziałem nieletnich w szkole.

14. Proszę podać liczbę interwencji policyjnych z udziałem nieletnich poza szkołą, o których szkoła była powiadomiona.

15. Czy wśród uczniów szkoły są dzieci, których członkowie rodzin mają wyrok za znęcanie, pobicie, bójki, gwałt, itp. (nie tylko dokonanych na rodzinie).

16. Czy wśród uczniów szkoły są dzieci, których członkowie rodzin mają wyrok za znęcanie, pobicie, bójki, gwałt, itp. (nie tylko dokonanych na rodzinie).

17. Jeśli tak, to proszę podać liczbę takich rodzin?

18. Czy wśród uczniów szkoły są dzieci, których rodzice mają ograniczone prawa rodzicielskie, bądź są ich pozbawieni?.

	TAK
	NIE

19. Jeśli tak, to proszę podać liczbę takich rodzin?

Załącznik nr 4 Formularz dla MGOPS

FORMULARZ DLA MGOPS

.....
(nazwa instytucji)

.....
(imię i nazwisko osoby wypełniającej, nr telefonu kontaktowego)

1. Proszę podać liczbę gospodarstw domowych w gminie Polanów?

2. Proszę podać liczbę mieszkańców gminy, z podziałem na:

	Ogółem
	kobiety
	mężczyzn
	dzieci (do 18 r.ż)
	os. starsze (pow. 64 r.ż)
	os. niepełnosprawne

3. Proszę podać liczbę rodzin pozostających pod opieką MGOPS w Polanowie:

	Ogółem, w tym z:
	Z problemem uzależnienia
	Wielodzietnych
	Niezaradnych
	Patologicznych
	Z problemem bezrobocia (długotrwałego)
	Z problemami wychowawczymi
	Z chorobą psychiczną
	Z niepełnosprawnościami

4. W ilu rodzinach pozostających pod opieką MGOPS zdiagnozowano problem przemocy domowej?

5. Proszę określić, jaki rodzaj przemocy występuje wśród ww. liczby rodzin. (proszę wpisać liczbę przypadków).

		liczba
przemoc	fizyczna (<i>uderzenia, bójki, szarpanie, itp.</i>)	
	seksualna (<i>gwałt, molestowanie, itp.</i>)	
	werbalne (<i>przezwiska, wyśmiewanie</i>)	
	emocjonalne (<i>zastraszanie, grożenie</i>)	
	ekonomiczna (<i>wymuszenia, kradzieże</i>)	
	zaniedbanie, porzucenie	

6. Proszę określić skalę występowania zjawiska przemocy wśród tych rodzin

		bardzo często	często	rzadko	nigdy
przemoc	fizyczna (<i>uderzenia, bójki, szarpanie, itp.</i>)				
	seksualna (<i>gwałt, molestowanie, itp.</i>)				
	werbalne (<i>przezwiska, wyśmiewanie</i>)				
	emocjonalne (<i>zastraszanie, grożenie</i>)				
	ekonomiczna (<i>wymuszenia, kradzieże</i>)				
	zaniedbanie, porzucenie				

7. Jaka jest najczęstsza, wg Państwa opinii, przyczyna stosowania przemocy? (proszę zaznaczyć)

X, maksymalnie 3 odpowiedzi)

	Uzależnienie (np. alkohol, narkotyki)
	Warunki socjalne rodziny
	Wielodzietność
	Bezrobocie
	Wychowanie („powielanie scenariusza”)
	Sposób na odreagowanie
	Niezaradność życiowa

8. W ilu rodzinach, pracownicy MGOPS podejrzewają występowanie przemocy domowej?

9. Proszę określić, jaki rodzaj przemocy może występować wśród ww. liczby rodzin? (proszę zaznaczyć X).

		X
przemoc	fizyczna (<i>uderzenia, bójki, szarpanie, itp.</i>)	
	seksualna (<i>gwałt, molestowanie, itp.</i>)	
	werbalne (<i>przezwiska, wyśmiewanie</i>)	
	emocjonalne (<i>zastraszanie, grożenie</i>)	
	ekonomiczna (<i>wymuszenia, kradzieże</i>)	
	zaniedbanie, porzucenie	

10. Proszę określić możliwą skalę występowania zjawiska przemocy wśród tych rodzin

		bardzo często	często	rzadko	nigdy
przemoc	fizyczna (<i>uderzenia, bójki, szarpanie, itp.</i>)				
	seksualna (<i>gwałt, molestowanie, itp.</i>)				
	werbalne (<i>przezwiska, wyśmiewanie</i>)				
	emocjonalne (<i>zastraszanie, grożenie</i>)				
	ekonomiczna (<i>wymuszenia, kradzieże</i>)				
	zaniedbanie, porzucenie				

11. Jaka jest możliwa, wg Państwa opinii, przyczyna stosowania przemocy? (proszę zaznaczyć X, maksymalnie 3 odpowiedzi)

	Uzależnienie (np. alkohol, narkotyki)
	Warunki socjalne rodziny
	Wielodzietność
	Bezrobocie
	Wychowanie („powielanie scenariusza”)
	Sposób na odreagowanie
	Niezaradność życiowa

12. Zgłoszenia o stosowaniu przemocy najczęściej trafiają od: *(proszę zaznaczyć X)*

	bardzo często	często	rzadko	nigdy
Ofiar przemocy				
Sprawców przemocy				
Świadków stosowania przemocy (w tym osób bliskich)				
Sąsiadów, znajomych, rodziny				
Instytucji (np. policja, szkoła)				
Inne: (jakie)				

13. Proszę wymienić instytucje podmioty, z którymi MGOPS współpracuje w przypadku problemów przemocy.

.....

.....

.....

Załącznik nr 5 Ankieta dla mieszkańców gminy Polanów

ANKIETA DLA MIESZKAŃCÓW

Metryczka (proszę zaznaczyć znakiem x właściwą odpowiedź lub uzupełnić):

płeć ☐ kobieta ☐ mężczyzna

Wiek: liczba członków rodziny to:

z jakiej rodziny pan/pani pochodzi?	☐ pełna ☐ niepełna ☐ inne(jakie?)
wykształcenie:	☐ podstawowe ☐ zawodowe ☐ średnie ☐ wyższe
z jakiej miejscowości pan/pani pochodzi?	☐ wieś ☐ miasto
czy ma pan/pani dzieci?	☐ tak ☐ nie

2. Czy w pani/pana domu dochodziło do kłótni?

- ☐ często
- ☐ czasami
- ☐ rzadko
- ☐ nigdy

3. Co robił(a) pani/pan podczas kłótni? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź):

- ☐ chowałem(am) się
- ☐ uciekałem(am) z domu
- ☐ broniłem(am) matki

- ☐ broniłem(am) ojca
- ☐ brałem(am) w niej czynny udział
- ☐ inne (jakie?).....

4. Czy kiedykolwiek doświadczył(a) pani/pan przemocy ze strony rodziców lub innych osób w rodzinie?

- ☐ tak
- ☐ nie

5. Jaką formę przemocy stosowano wobec pani/pana? (można wybrać więcej niż jedną odpowiedź)

- ☐ fizyczna (np. bicie, szarpanie)
- ☐ psychiczna (np. zastraszanie, wymuszanie, wyzwiska, wyśmiewanie)
- ☐ ekonomiczna (np. wydzielanie pieniędzy, uzależnienie finansowe)
- ☐ seksualna (np. molestowanie, gwałt, demonstrowanie zazdrości)
- ☐ zaniedbywanie (np. głodzenie, niezaspakajanie podstawowych potrzeb dziecka - fizycznych lub emocjonalnych)

6. Kto najczęściej stosował przemoc? (można wybrać więcej niż jedną odpowiedź)

- ☐ ojciec
- ☐ matka
- ☐ rodzeństwo
- ☐ inne osoby (jakie?).....

7. Najczęstszym powodem stosowania przemocy w pani/pana domu były (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź):

- ☐ alkohol lub inne nałogi
- ☐ problemy finansowe
- ☐ choroba
- ☐ chęć odreagowania
- ☐ bez powodów
- ☐ sposób wychowania
- ☐ inne(jakie?)...

8. Jak określa pan/pani swoje kontakty z rodzicami (za czasów dzieciństwa)?

- ☐ bardzo dobre
- ☐ dobre
- ☐ raczej dobre
- ☐ raczej złe
- ☐ złe
- ☐ bardzo złe

9. Czy pana/pani zdaniem bicie jest niezbędnym środkiem wychowawczym?

- ☐ tak
- ☐ nie

10. Czy w pana/pani rodzinie zdarzyły się kiedykolwiek poniższe sytuacje (można wybrać więcej niż jedną odpowiedź):

- ☐ a) wymierzanie klapsa dziecku
- ☐ b) uderzenie dziecka przez dorosłego domownika
- ☐ c) uderzenie dorosłego przez dziecko – syna lub córkę
- ☐ d) uderzenie dorosłego domownika przez męża/żonę (partnera)
- ☐ e) poniżanie słowem, obelżywe wyzwiska
- ☐ f) wymuszanie współżycia seksualnego
- ☐ g) odbieranie zarobionych pieniędzy
- ☐ h) uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej
- ☐ i) nie zaspokajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny
- ☐ j) brak zainteresowania domownikami np. w czasie choroby
- ☐ k) porzucenie
- ☐ l) głodzenie
- ☐ m) zaniedbanie stanu zdrowia dzieci lub innych domowników
- ☐ n) zaniedbanie wychowawcze (np. dzieci)
- ☐ o) prowadzenie w obecności dzieci libacji, awantur
- ☐ p) odrzucenie (nie uznanie potrzeb, unikanie, brak akceptacji)
- ☐ r) wyobcowanie (uniemożliwienie kontaktu z innymi)
- ☐ s) ograniczenie dostępu innym domownikom do normalnych i zwyczajnych doświadczeń społecznych
- ☐ t) zastraszanie (tworzenie klimatu strachu i napięcia)
- ☐ w) tzw. „ciche dni”, nierozmawianie ze sobą